

2 Initiatiefvoorstel Referendumverordening

Jean voorzitter Noël

Goedenavond, dames en heren, het is net

Seat 11

19.00 uur geweest. Welkom aan eenieder, aan eenieder hier op de eerste vergadering in het nieuwe jaar. Mij is als plaatsvervangend commissievoorzitter gevraagd deze avond voort te zitten en dit vloeit voort uit de doorontwikkeling van het vergadersystematiek en is ook conform het reglement van orde. Dat even ter toelichting. Ik heb ook begrepen van de griffier dat dit vaker in de toekomst bij dit soort bijeenkomsten zal gebeuren. Nogmaals welkom. Zoals jullie gelezen hebben, hebben we drie agendapunten voor vandaag opstaan. Allereerst de presentatie van het rapport van de Rekenkamercommissie, het initiatiefvoorstel voor het referendum verordening op initiatief van Afvalvrijheid en de evaluatie en monitoring op het gebied van de burgerparticipatie. Wij hebben hier ongeveer twee uur voor uitgetrokken. Goed is om even in het begin ook hier te vermelden dat dit een informatiebijeenkomst betreft. Het gaat dus om informatie-uitwisseling en niet om te debatteren. Daar hebben we eind januari en begin februari de raadsvergadering en de commissie Cycli voor. Uiteraard is er wel ruimte om voldoende inhoudelijke vragen te gaan stellen, dus dat even ter toelichting. Dan zou ik met jullie goedkeuring meteen naar agendapunt 1 willen gaan, naar de presentatie van het rapport van de rekenkamercommissie. Voor dit onderwerp hebben wij 45 minuten uitgetrokken. De inleiding zal verzorgd worden door de voorzitter van de rekenkamercommissie, de heer Hannen. Vervolgens geven de heer Van den Berg en de heer Nieuwewennen een presentatie, ook met een aantal slides. Op het einde van de presentatie wil ik graag de gelegenheid geven tot het stellen van vragen. Dan geef ik graag nu het woord

Jean voorzitter Noël

aan de heer Hannen. -Dank u wel, voorzitter. Vandaag bespreken we het rekenkameronderzoek naar burgerparticipatie en de Rekenkamer heeft dit onderzoek in 2024 laten uitvoeren door B&A. Zoals de voorzitter aangeeft wordt dit rapport inhoudelijk toegelicht en op 28 januari zal het rapport dan formeel via de commissie B&S worden aangeboden aan de gemeenteraad van 12 februari. Het is mooi dat we met deze nieuwe vorm van behandeling van het rapport kunnen starten op een avond die centraal staat in het teken van participatie. Want wat we wel duidelijk waarneembaar zien is dat participatie bij beleidsprocessen, projecten en initiatieven van gemeenten, maar ook door inwoners zelf, een steeds belangrijkere rol krijgt. Dat kan dus als een positieve ontwikkeling worden gezien, maar het vraagt ook een andere manier van denken en doen. Die uitdagingen en de meeste uitdagingen daarbij, zitten vooral op het aspect communicatie, omdat toch wel vaak zichtbaar is dat de systeemwereld, zoals wij met zijn allen de overheid kennen, vaak toch wel iets afwijkt van de belevingswereld van burgers of de maatschappij. Dat geldt dus niet alleen voor de gemeente Kerkrade, maar voor heel veel gemeentes dat dat een uitdaging is. De Rekenkamer hoopt met dit rapport een bijdrage te kunnen leveren aan de doorontwikkeling van burgerparticipatie in Kerkrade. Voor de inhoudelijke presentatie geef ik graag het woord aan de heren van B&A.

Seat 4

De aanleiding is net al door de voorzitter van de Rekenkamer toegelicht. Dat ga ik niet herhalen. Wij zijn als onderzoekers op pad gestuurd met de hoofdvraag: hoe doeltreffend en doelmatig is het beleid van de gemeente als het gaat om burgerparticipatie? Wat kan de gemeente ook leren van andere gemeenten? En hoe kan uw informatiepositie ook geborgd worden om te weten of het nu lukt met dat burgerparticipatie beleid? Dat zijn eigenlijk de drie hoofdvragen in één grote vraag verstopt waar we mee op pad gestuurd. Hoe hebben we dat gedaan? We hebben natuurlijk eerst gekeken van: Hoe zit het beleid in elkaar? Er is een visiedocument, er is een participatie verordening, er zijn afspraken gemaakt over hoe u als raad geïnformeerd wordt. Daarnaast hebben we een achttal burgerparticipatie trajecten, beleidsontwikkeling, uitvoeringstrajecten bekeken waar burgerparticipatie is toegepast om het ook de proef op de som te nemen in de praktijk. Die staan hier allemaal en wat we hebben gedaan? We hebben met elk van deze burgerparticipatie trajecten of deze projecten gesproken met de trekker, de ambtelijk trekker die ook verantwoordelijk was voor de burgerparticipatie. Daarnaast, dat was vroeg duidelijk, hebben we gesproken met de deelnemers aan deze burgerparticipatie trajecten, zowel bewoners als partners, dus alle partijen betrokken bij die trajecten. Vervolgens hebben we met, nou, ik durf niet te zeggen dat iedereen er was, maar een groot deel van dit gezelschap was er ook vorig jaar, volgens mij, ik denk in januari zelfs, hebben we met

een vertegenwoordiging van de raad gesproken en we hebben gesproken met een drietal andere gemeenten: Heerlen, Roermond en Roosendaal. Dat geheel van documenten en gesprekken heeft geleid tot een analyse en rapportage en dat gaat dan, zoals bij het rekenkameronderzoek gaat, voor ambtelijk wederhoor op feitelijke onjuistheden en de bestuurlijke reactie en die heeft u ook in het rapport kunnen aantreffen. Bevindingen beleid, daar beginnen we mee. Dit is jullie waarschijnlijk allemaal wel behoorlijk bekend. De doelen die in het visiedocument ook verwoord zijn is de betrokkenheid van inwoners, verbeteren van de relatie en de kennis van de inwoners inzetten. Wat jullie ook hebben aangegeven in dat visiedocument: is burgerparticipatie een vast onderdeel maken van alle plannen. Maar het is altijd maatwerk, wat jullie ook aangeven en het streven is daarin ook om zo'n hoog mogelijke trede op de participatieladder te bereiken. En de gemeente neemt voor elk plan een besluit over de inrichting, dus dat zit er ook bij. Jullie communiceren daarover naar de bewoners en bewoners kunnen daar ook op reageren. Dit is allemaal wat er in het beleid staat en jaarlijks wordt de raad geïnformeerd. Ik heb begrepen dat dat aan het eind van deze sessie gebeurt, de jaarlijkse evaluatie. Dan de volgende, de praktijk. We hebben naar die acht casussen gekeken en wat zien we daarin? Wat de respondenten hebben gezegd is: het merendeel van de doelen, die ook de respondenten aanhalen, is het realiseren van meer betrokkenheid van inwoners en het benutten van de kennis van de inwoners. Deze twee doelen zijn ook echt bereikt en dat verbetert ook, volgens de inwoners, de partners en de mensen van de gemeente, de relatie met de gemeenschap tussen de gemeenschap en de gemeente. Dat wordt ook door alle kanten bevestigd. Dat is een positief element die we uit de acht casussen halen. Wat we wel zien is dat de treden die worden ingezet altijd minimaal informeren en raadpleger zijn. In meer dan de helft van de casussen, van die acht casussen, wordt er ook al mee besloten en goedkoop produceert, en vooral op het uitvoerende vlak zien we dat terugkomen. De gebruikte methoden zijn vooral bijeenkomsten, peilingen en enquêtes. Er zijn wel meer methoden, maar dit zijn de meest voorkomende methoden. Er is geen eenduidige algemene werkwijze voor het monitoren van die doeltreffendheid en doelmatigheid. De betrokkenen, allemaal, zijn nog zoekende naar de geschikte manier om dit te doen. Jullie worden dus jaarlijks geïnformeerd en dat wordt hierna weergegeven. Als we dan kijken naar de resultaten en effecten. Bewoners en partners ervaren dat de gemeente Kerkrade van goede wil is. Dat wordt ook aangegeven Dat heb ik net gezegd van dat die doelen, die eerst doelen van verbinding en kennisuitwisseling echt wel goed gebeurt. Men geeft aan: de gemeente staat open voor de inbreng van ons, van de bewoners en partners, en de gemeente luistert daar ook naar. Dus ze zien dat ook terug in de plannen. Wat wel leerervaringen zijn is, wat we hebben gezien, dat er niet altijd terugkoppeling wordt gegeven aan bewoners. Dat is wel belangrijk in het proces. Ook wordt er niet altijd duidelijkheid gegeven of het proces wordt doorlopen aan de bewoners en partners. Dat zijn echt risico punten in het traject, want dat maakt dat soms bewoners afhaken, dat ze daarvan echt gezegd hebben van: we weten niet wat er nu gebeurt met alles wat we gezegd hebben. Maar die terugkoppeling en dat er af en toe gezegd wordt: ja, we willen wel van tevoren weten hoe dat proces precies in elkaar steekt, zodat de verwachtingen ook niet te hoog zijn. Als het alleen maar communiceren is, zeg dat dan ook duidelijk van tevoren, bijvoorbeeld. Het meest gewaardeerd is dan wat de bewoners en partners ook aangeven is dialoog, naast het zenden en ontvangen. Dat wordt gedaan in werkgroepen, klankbordgroepen, rondes door de wijk, wordt erg gewaardeerd, interviews. Allemaal dingen die echt gewaardeerd worden door de bewoners en partners. Er is geen absolute uitspraak mogelijk dat het beleid succesvol is. Wel hebben we aangegeven: er is een duidelijke indicatie dat de verbinding verbetert, want het beleid is eigenlijk nog te recent en meerdere van deze participatietrajecten waren nog niet afgerond, dus het merendeel was nog gaande. Wat we wel zien is dat er vooral is ingezet op meer betrokkenheid van inwoners en het benutten van kennis van inwoners en dit werkt ook echt. Dus dat gaat goed. Dan de bevindingen van de rol van de raad. Dit hebben jullie zelf aangegeven ook in het gesprek met de sessie. De visiedocument de participatie woningen zijn vastgesteld door jullie. De borging van de verplichting om bij elk raadsbesluit over projecten en plannen een paragraaf over burgerparticipatie toe te voegen, is ook duidelijk weergegeven. Soms is dat nog wel blanco, dus het is wel handig om dat ook goed te gaan checken. Voor jullie controlerende rol, dat jullie elk jaar een overzicht krijgen. De ambtelijke organisatie is ook al aangegeven, het werkt niet met een eenduidige wijze van monitoring voor de toepassing van burgerparticipatie. Dat maakt het dus ook moeilijk om een eenduidige rapportage naar de raad te geven. We zien wel dat voor trajecten waar sprake is van adviseren of produceren, daar wordt een participatie verslag gemaakt en daaruit zou je meer kunnen herleiden, ook voor een soort van evaluatie.

Seat 5

Dan nog bevindingen Leren van andere gemeenten. Wat we zien is dat de doelen wel heel erg op elkaar lijken tussen de verschillende gemeenten, Roosendaal, Roermond en Heerlen hebben we gesproken. Bewoners nadrukkelijk betrekken, bouwen aan vertrouwen zie je terug. Deskundigheid van bewoners aanboren en het zijn van een betrouwbare en gastvrije gemeente. Het lijkt ook heel erg veel wat jullie ook hebben aangegeven

hier in Kerkrade. Het niveau van participatie, In Roosendaal en Roermond streven ze naar het meest passende niveau en in Heerlen en Kerkrade naar een zo hoog mogelijk niveau, dus dat is een duidelijk verschil. Het meest passende niveau is kijken van: wat past in dit traject het beste? En dat is dan niet een zo hoog mogelijk. Dus je kijkt in principe dan naar: als dit alleen communiceren en informeren is, dan doen we ook alleen informeren en proberen we niet zo hoog mogelijk te zijn. Als er al een wet helemaal wel omschreven is en als het landelijk gewoon uitvoeren is. Dus dat is het meest passende niveau. Dat wordt dan ook van tevoren bepaald.

Seat 22

Wat zou u dan zelf adviseren wat het beste is van die twee? U bent de specialist hierin. Maar wat zou dan het beste zijn? Ik zou adviseren, naar een zo hoog mogelijke is idealiter goed om na te streven. Maar wees wel bewust van je beperkingen. Dus het hoeft niet overal het hoogst mogelijke te zijn. Mensen, wees duidelijk naar inwoners toe als ze ook niet kunnen meebeslissen. Wees duidelijk naar inwoners als ze niet kunnen co-creëren. Als het grotendeels al vastligt wat je landelijk uitvoert, dan is dat niet nodig, dus dan hoeft je daar ook niet naar te streven. Dit is een ervaring in Roosendaal met structurele monitoring. Dat is een voorbeeld wat zou kunnen worden gevolgd. Alle gemeenten geven een paragraaf ook in de raadsvoorstellen, dus dat is een beetje hetzelfde. En er is een soort van borging van de cultuur van werken voor burgerparticipatie en dat wordt op verschillende manieren vormgegeven in de gemeenten. In sommige gemeenten wordt dat via adviseurs burgerparticipatie vormgegeven, anderen hebben een klankbordgroep burgerparticipatie. Andere gemeenten hebben weer een training in ontwikkeling met als doel allemaal ambassadeurs op te leiden, zodat in elke afdeling je ook ambassadeurs daarvoor hebt. Het aanstellen van een programmamanager Burgerbetrokkenheid wordt ook in de meerderheid van de gemeenten toegepast.

Seat 4

Dan de conclusies. We hebben een viertal conclusies benoemd. De eerste is dat we zien dat de doelen, zoals die ook in een visiedocument staan, in de toepassing in de praktijk ook zichtbaar zijn, maar dat we wel zien dat het effect van die burgerparticipatie sterk afhankelijk is van met name die goede terugkoppeling. Het terugcommuniceren zoals het vaak werd genoemd door bewoners en duidelijkheid over de rol van bewoners en partners in het traject zelf. Dus als je dat niet doet, dan heeft het een negatief effect op het effect van de burgerparticipatie. Het is zoeken naar een passende insteek op het niveau, dus hoeveel invloed je aan inwoners en partners geeft en de inzet ook van methoden. Een paar voorbeelden zijn daar wel bij genoemd: de ene keer werkt een peiling best goed en de andere keer eigenlijk helemaal niet. De ene keer krijgen bewoners en partners een enorme hoeveelheid informatie waar ze een soort overload van krijgen. Het is even zoeken naar wat nu werkt en hoeveel informatie je deelt. Waar je als gemeente bijvoorbeeld ook over gaat en waar je als gemeente niet over gaat. De derde conclusie is dat er nog geen gestructureerde monitoring van leerervaringen en effecten is in Kerkrade. De laatste conclusie is dat jullie informatiepositie als raad procedureel wel geborgd is, maar inhoudelijk nog niet echt goed uitgewerkt is. Dus de processtappen zijn er, alleen de manier en de inhoud waarop jullie geïnformeerd kunnen worden dat was ten tijde van het onderzoek nog niet uitgewerkt, maar misschien dat aan het eind van deze avond wel duidelijkheid over is. Aanbevelingen. Aanbevelingen voor het college. De eerste is: geef vooral terug aan bewoners wat je met hun inbreng doet en wees ook duidelijk hoe dat proces van participatie er nu uit ziet. Schep daarmee ook de juiste verwachtingen. Zelfs als je het als gemeente nog niet helemaal weet, dan is het ook nog niet erg voor bewoners. Als je maar vertelt: Ik weet het nu nog niet, maar ik kom er wel bij u op terug. Zelfs dat helpt al. Want soms begint een proces ook ergens en is het niet helemaal van a tot z wel uitgedacht, maar wees in ieder geval duidelijk daarin. De tweede aanbeveling is: [onhoorbaar 00:47:36]. Er is een leidraad en een beslisboom burgerparticipatie, die ligt daar. Maar verrijk die en dat geeft een soort aanwijzingen van: bij deze situatie zou je kunnen kiezen voor dit, deze trede of voor deze methode. Ons advies is, aanbeveling is: zorg ervoor dat je die verrijkt met de uitkomsten en de leerervaringen die je nu opdoet. Nu is het misschien nog een theoretisch verhaal, maar ze worden steeds meer praktijk gedreven, zodat je ook veel scherper keuzes kunt maken wanneer je wat doet en wanneer je wat inzet. De derde aanbeveling is: zorg dat je een gestructureerde leer en verbetercyclus hebt. In principe ligt het instrumentarium, er is een soort evaluatie canvas, zoals het dan heet, ambtelijk. Dat ligt er, maar ga dat ook toepassen, ga daar ervaring mee opdoen en zorg ervoor dat dat ook naar jullie als raad komt, want daar leer je van. De laatste aanbeveling gaat over de rol voor de raad. Kijk, iedere keer als er kaders worden vastgesteld, er beleid wordt vastgesteld of inderdaad een goede afweging is gemaakt voor burgerparticipatie, dat is bij het raadsbesluit, dus zeg maar niet ingevulde paragrafen. Kunt u zich de vraag stellen van: ga ik dat nog toelaten? En bepaal jaarlijks of er ook aanpassingen nodig zijn in je burgerparticipatie beleid, door te kijken van: bereiken we daar het effect nu mee? Wat zijn de ervaringen daar nou mee? En misschien zijn bepaalde doelen die we hebben gesteld minder

belangrijk, vinden we minder belangrijk of vinden inwoners of partners minder belangrijk. Maar het advies is, aanbeveling is: het is niet in beton gegoten, blijf de hele tijd over burgerparticipatie in gesprek, ook over je kaders. Volgens mij ben ik dan door de conclusies

Seat 1

en aanbevelingen heen. -Hartelijk dank in ieder geval voor de presentatie van de inleiding. Ik denk dat het goed is en dat er zeker behoefte is aan een vragenronde, maar ik zal hem wel even inventariseren aan de voorzijde. Dus ik kijk heel even rond. Ik zie toch meerdere handen. Dan zal ik aan de linkerkant van mij beginnen en dan op die manier het rondje afmaken. Geef ik allereerst het woord

Seat 11

aan mevrouw Fischer. -Prima, voorzitter. Links is altijd goed. Ik heb een vraag over de bevindingen van de rol van de raad. Daar staat in de derde bullet: de organisatie werkt niet met een eenduidige wijze van monitoring. Mijn vraag is: is dat eigenlijk wel mogelijk? Ik bedoel, je hebt verschillende afdelingen, verschillende werkzaamheden, je moet ook een verschillende uitkomst hebben. Ik vraag me af of het dan zo eerlijk is om hier te zeggen van: ze werken nog niet op een eenduidige manier. Dat komt bij mij over, want dat hadden ze lang kunnen doen, terwijl het eigenlijk misschien niet echt de bedoeling is van datgene wat jullie zeiden. Ik heb er nog iets bij getikt. Dat is dan bevinding, resultaten en effecten. Ik denk dat dat meest gewaardeerd wordt als er in contact sprake is van dialoog. Ik denk dat daar een vorm van respect naar iedereen toe heel belangrijk is. Dat je in ieder geval niet zegt van: jullie weten niks en laat dat ons maar opsoppen, want wij doen het goed. Dus dat vind ik een kwestie van respect dat je dat op een fatsoenlijke manier vraagt en zeker niet laat blijken van: wij weten het wel en jullie weten het niet. ik vind inderdaad dat bij de eerste conclusie zichtbaar in toepassing. Maar effect van de burgerparticipatie is sterk afhankelijk van een goede terugkoppeling en duidelijkheid. Dat klopt, maar dan moet ook bekeken worden wat de burgers dan daarmee doen. Dan ben je volgens mij nog niet klaar als die terugkoppeling gegeven is. Als je niet weet wat er met die terugkoppeling door de burgers gedaan wordt of door de burgers in samenwerking met de gemeente. Dat was wat mij kort is opgevallen.

Seat 1

Dank je wel. Ik kijk heel even naar de linkerkant. Wat is wenselijk? meteen de antwoorden te geven of dat we eerst de ronde maken? -Meteen beantwoorden.

Seat 4

Prima, ja. -De eenduidige manier van monitoren of dat mogelijk is? Ja, dat kan, want er wordt gewerkt met één soort canvas projectplan voor hoe je een burger participatietraject vormgeeft en er is ook een evaluatie voor. Dat de uitkomsten daarin verschillend zijn, dat zal zeker zo zijn, want het ene traject is het andere traject niet. Dat is wat wij bedoelen, dan pak je wel een beetje dezelfde onderwerpen waar je iedere keer naar kijkt als je evalueert. Dat is wat wij onder gestructureerd verstaan. Dus het is niet dat alle uitkomsten altijd hetzelfde moeten zijn. Dat kan helemaal niet, dat is ook onmogelijk. Maar het gaat er meer om dat je altijd naar dezelfde invalshoeken kijkt als je evalueert. Het andere punt ging over dialoog en respect. Als je een dialoog aangaat zonder respect, dan kan je net zo goed stoppen met burgerparticipatie, echt heel plat gezegd dus. Dat is zeker zo. En die terugkoppeling. Het is ook zeker zo dat als je teruggekoppeld hebt wat je ermee gedaan hebt, dan ben je nog niet klaar. Dan is het proces nog zeker niet af. Maar dit is wel een belangrijke proces voorwaarde om iedere keer weer met die bewoners en met partners in gesprek te blijven. Want als je terugkoppelt, is dat ook weer een moment waarop je even weer contact met elkaar hebt en ook weer kunt aankondigen wat dan de volgende stap is en of er een volgende stap komt. Maar dit is iets wat je continu moet doen in elk stapje wat je zet.

Seat 12

Dank u wel voor de beantwoording. De heer Otten. Dank u wel, voorzitter. Met het doorlezen van de stuk zag ik dat jullie er wel een opmerking over gemaakt hebben, dat het de trede systeem hoger en lager op de ladder, dat het eventueel wel een negatief effect zou hebben voor mensen die met burgerparticipatie bezig zijn. Misschien was het iets om daar een andere naam aan te geven, hoog of laag of meer betrokken. Dat is wat ik zag in jullie stuk. Ik denk dat mensen daar, van een afstand inderdaad negatief naar kunnen kijken, maar ik weet niet of dat in de praktijk ook zo is. Maar het of iets kunnen zijn wat de bewoners of degenen die daar met burgerparticipatie bezig zijn van: ik zit onderaan de ladder en die anderen... Of dat negatief invloed kan hebben, dat was mijn vraag.

Seat 4

De hoogte van de treden, hoog en laag, heeft vooral te maken met hoeveel invloed je hebt. Mag je meebeslissen of word je geïnformeerd over wat er gaat gebeuren? Maar dat is de range waar het tussen zit en bewoners hebben niet aangegeven: we willen over alles meebeslissen. Ze willen vooral, wat we gehoord hebben., des te concreter, des te beter, het is vooral in de uitvoering, zijn ze over het algemeen veel meer aangehaakt dan bij wat meer abstracte visievorming bijvoorbeeld. En daar, bij de abstracte visievorming, is er niet enorme behoefte om bijvoorbeeld mee te mogen beslissen, maar als het gaat om een directe omgeving, dan weer wel. Dus daar zit ook iedere keer

Seat 12

een verschil tussen. -Mijn voorstel zou zijn een burgerparticipatie op maat of zo maken.

Seat 1

Dan constateer ik dat die beantwoording voor nu voldoende is.

Seat 16

Dan ga ik naar de heer Hoofs. -Dank u wel, voorzitter. Ik denk dat we met het rapport dat we hebben gekregen, een goed beeld hebben gekregen waar we staan als gemeente Kerkrade, maar ook wat nog te halen valt en ook dat het niet allemaal zwart-wit is. Alles is niet overal van toepassing, ik denk dat we dat goed voor ogen moeten houden, dat we niet een lijstje gaan afvinken van: we hebben dit gedaan, we hebben dat gedaan. Dat kan zeker niet de bedoeling zijn. Waar ik natuurlijk nog benieuwd naar ben, maar daar kunt u geen antwoord op geven is wat nu met de aanbevelingen wordt gedaan die erin staan? Zowel de aanbevelingen voor het college, maar ook die voor de raad waar we natuurlijk zelf over gaan. Maar worden die overgenomen in die zin? En hoe gaan we dat dan merken? Daar ben ik nog wel benieuwd naar.

Seat 6

Dat is uiteindelijk aan de commissie en de raad, inderdaad. En het college zal in de commissie behandeling met name het rapport inhoudelijk gaan beoordelen en daarin zal ook beoordeeld worden of de conclusies en aanbevelingen overgenomen worden. Maar uit de bestuurlijke reactie is wel al gebleken dat het college concreet aan de slag gaat met de aanbevelingen van de Rekenkamer. -Ik

Seat 1

ga even naar de SP, mevrouw Laumann of wie mag ik het woord geven? Ja, nee.

Seat 18

Dank u wel. Ik weet niet of mijn collega dadelijk nog wat aanvult, maar dan horen we het wel. Een heel mooi stukje wat voor ons ligt. We zijn ook heel blij als SP ermee, vooral met die aanbevelingen. Het is eigenlijk een evaluatiemoment, één keer per jaar, een daadwerkelijke tijd om het zo maar te zeggen. Dus daar zijn we heel erg gelukkig mee als dit wordt overgenomen, net zo goed als die kaders controleren die we stellen. Wat ons wel verbaasde is een beetje die respondenten groep. Wij vinden die heel erg klein. Als je kijkt naar ambtelijke trekkers, acht, bewoners betrokken, tien en de vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties en ondernemers, zes. Is dit representatief voor zo'n rapport? Dat zijn de eerste vragen van ons. Dank u. -We

Seat 5

hebben in ieder geval met de trekker van elk traject gesproken en vervolgens hebben wij bewoners gevraagd en de partners gevraagd die bereid waren om om mee te doen. Zo hebben we die gesprekken gevoerd. Het is beperkt, maar het geeft wel een inzicht. We hebben in ieder geval die trajecten waar bewoners ook nog steeds mee van doen waren, daar hebben we bewoners ook gesproken.

Seat 4

Die zitten daarin. En bijvoorbeeld het Wmo-traject, dat is al tien jaar geleden afgesloten. Daar hebben we geen bewoners voor gesproken. Van één project was bijvoorbeeld de participatie zelf, met de bewoners het deel nog niet gestart, dus dat maakt ook uit. Nou, bij één van de projecten was het bewonersparticipatiedeel zelf nog niet gestart, want we hebben een aantal projecten gehad die al heel ver in het verleden waren, zoals de WMO en een aantal die net gestart waren. We hadden de verwachting: dat gaat snel. Maar soms lopen trajecten ook vertraging op en hebben we ook de bewoners er niet van gesproken. Dus dat maakt het ook dat je een aantal krijgt zoals dit.

Seat 1

Voorzitter, als ik nog even mag? Ik vind het antwoord wel duidelijk, maar we blijven het wel heel weinig vinden van zo'n lijvig rapport, zo uitgebreid. Het zijn acht projecten. Maar goed. Dank u wel.

Seat 19

ik geef het woord aan de heer Noël. -Dank u wel, voorzitter. Ik heb wel een vraag die daar voor een deel bij aansluit, denk ik. U hebt nu acht trajecten bekeken. Dat is duidelijk, gerapporteerd. En we willen graag veel meer, lijkt me zo. Als het dan veel meer wordt, is mijn vraag van: kan ons apparaat dat eigenlijk allemaal wel aan? Ik denk elke stap die je zet in dat participatie project, die kost tijd. Want je moet evalueren, terugkijken, weer terugkoppelen, aan, enzovoort. Dus daar zit een hele hoop beweging en dus tijdsbeslag in. En dat betekent ook iets voor niet alleen het ambtelijk apparaat, maar misschien ook wel voor ons als raad en het college ook om dit te kunnen blijven behappen. Dus mijn vraag is van: kunt u inschatten of dat zo is, in het verlengde daarvan of dat behapbaar is of zou kunnen zijn? Of zou je dan ook duidelijke keuzes moeten maken wanneer je deze trajecten wel of niet inzet? En dan verwijst ik ook even naar de tredes van participatie die u noemt. Een van de laagste tredes is alleen maar communiceren. Sla ik hem even plat, eenrichtingverkeer, laten weten wat er gaat gebeuren, dan is er niks van communicatie, niks van wederkerigheid. In mijn beleving is dat dan participatie. Dus welke keuzes

Seat 4

moet je gaan maken? -Dit is natuurlijk een beetje wel de hamvraag van burgerparticipatie en van hoe ver ga je dat..? Kijk, als u daar als raad, als gemeente de ambitie heeft om burgerparticipatie altijd toe te passen. Ja, dan moet je dat ook doen. Het is natuurlijk wel zo, op het moment dat je burgerparticipatie toepast en je doet het op de goede manier, dat dat waarschijnlijk ook wel de kwaliteit van je planvorming en je uitvoering als het goed is, verbetert. En daarmee heb je ook minder andere procestijd die je anders misschien wel krijgt als je het niet goed doet. Maar je kan dat niet met een schaarje knippen. Dus ja, als je dit wilt dan is het een investering in de relatie met je gemeenschap. Dat kost tijd en planvorming en uitvoering en dat kost in dit land, maar in veel andere landen ook altijd best wel tijd.

Seat 19

Dan is de vraag van: wat vindt u belangrijk? Dat betekent dus als ik dat kort vertaal, wij daar ook als raad uitdrukkelijk rekening mee moeten houden. Wanneer we daar de vinger op leggen, we willen iets, dan moet er ook capaciteit zijn, toch?

Seat 1

De heer Charlier. -Voorzitter,

Seat 20

bedankt. Het rapport heeft het over burgers die vinden dat we het goed doen en dat zijn er dus acht en. Maar wij worden als raad en commissieleden net geconfronteerd met burgers die van mening zijn dat de burgerparticipatie in onze gemeente behoorlijk achterblijft. In dit onderzoek wordt gesproken over grote projecten, masterplan, aanvalsplan, visie. Maar de vragen die ons bereiken gaan net over de burgerparticipatie in kleinere projecten. Denk aan realisatie D'r Pool, bouw van twee distributiecentra aan de Spekhofstraat en nu recent de ontwikkeling van het binnenterrein grenzend aan de Kruisstraat, Marktstraat en Ambacht Straat. Bij de kleinere projecten is ook die roep om de communicatie vanuit de gemeente heel erg groot. We horen dat er meer reactief dan proactief gecommuniceerd wordt en dat lijkt ons niet de zin van Burgerparticipatie en de manier waarop gecommuniceerd wordt. Ik moet zeggen dat ik in het plan bij de evaluatie en onder punt 3 lees dat er gedacht wordt aan het geven van workshops. Dat is heel erg hard noodzakelijk, want er wordt gecommuniceerd op een manier, dat past echt niet bij burgerparticipatie zoals aan ons teruggekoppeld wordt. Maar onze vraag is concrete vraag: hoe kunnen we het niveau van burgerparticipatie bij dit soort projecten verhogen? Want dat zien de burgers, dat is hun directe omgeving. Kijk, zo'n aanvalsplan, heel mooi, maar dat zien ze niet direct. Terwijl, als ze in hun achtertuin of tegenover hun gebouwd wordt. Ja, dat merken ze echt.

Seat 5

We hebben dit wel aangesneden, ook in het onderzoek en ook in het aanvalsplan. In één van die gebiedsontwikkeling plannen zijn inwoners vooral geïnteresseerd als het gaat om wat er in hun straat gebeurt. En dan zie je ook dat inwoners graag ook alles teruggekoppeld willen hebben en dat ze dat ook niet altijd krijgen. Dat hebben we ook gehoord. Dan is het ook belangrijk dat je aangeeft hoe het proces van participatie er dan uitziet. Juist in dit soort aspecten waar het dicht bij de bewoners staat. Want daar hebben bewoners ook te kennen gegeven dat ze graag willen meebeslissen, zelf wel willen co-creëren en ook wel bereid zijn om daar ook in te investeren, hebben bewoners ook aangegeven, zelf hun handen uit de mouwen te steken als het in hun eigen straat is. Dus dat is extra belangrijk en dat halen we ook naar voren in het onderzoek om altijd

wel ervoor te zorgen dat je terugkoppelt op elk moment van het proces en dat je het proces iedere keer goed uitlegt. Waar ben je dan in het proces?

Seat 20

Maar concreet was mijn vraag: hoe kunnen we burgerparticipatie in de kleinere projecten meenemen? Gewoon de simpele bouwvergunning van een distributiecentra door D'r Pool, daar loopt het echt helemaal mis op het moment. -Door dezelfde processtappen ook daarin mee te nemen. Want we zien dat als het dicht bij de bewoners komt, dat ze juist heel graag willen meebeslissen en co-creëren. Dus ja, dan juist heel belangrijk om terug te koppelen, om duidelijk aan te geven waarover ze mee kunnen beslissen en waarover niet en wat de verwachtingen zijn en dat in elk processtap te doen. -En hoe krijgen we dat? Graag via de voorzitter. -Voorzitter. Hoe krijgen we dat proactief? We zijn niet betrokken. We hebben de grotere plannen bekeken. Maar je zou in het kader van de Omgevingswet en de Omgevingsvisie daar op kunnen insteken dat je dat zo inricht.

Seat 1

Is het antwoord bij deze voldoende? Ik denk ook niet dat de heren hier aan de zijkant, [onhoorbaar 01:07:08] of als commissie hier ook over moeten buigen hoe we dit beter naar de burger kunnen brengen. Dus het is denk ik wel iets wat eenieder mee naar de fractie kan nemen en mee naar de commissie. In ieder geval dank voor die vragen. Ter aanvulling nog, we hebben ongeveer nog tien, maximaal 15 minuten voor dit onderwerp, dus ik zou willen opteren om kort en krachtig

Seat 22

de vragen te formuleren. Dan kijk ik heel even wie ik als volgende het woord mag geven, de heer tegen Haas. -Dank u wel. Goed, er ligt het eindrapport en ik moet zeggen als we zien waar we begonnen zijn een hele tijd geleden. Ik kan me nog herinneren onder in de Burgerzaal en Netty Pool deed toen haar woord namens de participatie groep en waar we nu staan. We zijn een heel stuk op de goeie richting, maar we zijn er absoluut nog niet als ik die vragen hier hoor, vooraf. Ik denk dat er nog heel veel werk is. En laten we eerlijk zijn: goed communiceren vooraf is het halve werk achteraf. Maar nu gebeurt het andersom en dat is jammer. Voor de rest, mooi rapport. -ik kijk even, de heer Struver.

Seat 24

Dank u, voorzitter. Ik wilde nog even blijven hangen bij het thema van de monitoring, want u gaf aan: het is lastig om nu echt een idee te krijgen, hoe kunnen we structureel monitoren? In de presentatie kon ik wel zien dat Rozendaal dat wel doet, dat structureel monitoren. Ik ga er nog vanuit dat dat ook natuurlijk lijntjes zijn over: hoe doen zij het nu? Dat wij de dingen kunnen overnemen. Maar kunt u misschien in brede zin uitleggen hoe Rozendaal wel structureel kan? Het monitoren van die burgerparticipatie?

Seat 4

Hoe doen zij het? -Zij hebben een zogenaamde Roosendaalse participatie brug, maar dat is eigenlijk een soort rapportage vorm waarin zij jaarlijks terugkomen op: dit is wat wij gedaan hebben rondom burgerparticipatie en dit zijn de ervaringen daarmee. Eigenlijk zitten de onderdelen die ook in de evaluatie kan vast zitten van de gemeente Kerkrade, zitten daarin. Dus wat ik net al zei, het instrument om dat te doen, dat ligt er al. Alleen, het is voor de projecten die wij onderzocht hebben niet toegepast. En eigenlijk is het de kunst om het heel simpel te houden om dat te gaan doen en daar met jullie als raad over in gesprek te

Seat 1

gaan. -Dank u wel. De heer Rozema.

Seat 26

Ik wil u nog één ding aanhalen. De vorige sprekers hebben dit regelmatig aangehaald, dit heeft niets met jullie te maken. Dat we de conclusie moeten trekken dat communicatie nog altijd binnen de gemeente Kerkrade op nul staat. Ik denk dat we dat op dat punt als gemeenteraad eens behoorlijk achter de oren moeten krabben hoe het in de toekomst moet gaan. Want we spreken al jaren van: het moet beter, het communiceren. Nu krijgen we weer een rapport en het eerste wat geconcludeerd wordt: communicatie is niet goed. Dus wat dat betreft, ik denk dat we daarom in de raad eens duidelijk erover moeten praten hoe we dit gaan oppakken.

Seat 1

Die nemen we mee terug naar de commissie en de raad.

Seat 32

Mevrouw Pals. -Dank u wel, voorzitter. Over die tredes, daar is al genoeg over gezegd, denk ik. Maar ik blijf erbij dat burgerparticipatie echt iets wat op maat is en zelfs op de laagste trede van informeren kun je mensen informeren, maar ook de informatie meegeven hoe ze terug kunnen communiceren op het moment dat ze dat bij vragen hebben. Dus daar moet je ook aandacht voor hebben. Waar ik even over inzat was het feit dat wij soms die blanco paragraaf waar u over praat en onze documentatie over de stukken die wij bespreken. Ik denk dat we daar veel betere afspraken over moeten maken van: wat willen we daar hebben staan? Want heel vaak staat er: niet van toepassing. Maar je kunt er natuurlijk wel bij ieder stuk jouw mening over geven. Tot hoe ver wil je dat we hier gaan? Ik denk dat dat veel duidelijker naar voren moet komen en dat we daar in ieder geval iets moeten invullen. Dan evaluatie. Evaluatie kan volgens mij ook op een heel eenvoudige manier. Daar hoeft je niet hele dikke systemen voor te bedenken. Als je op het moment dat je burgerparticipatie toepast en je legt er meteen een vragenlijst naast met drie vragen: hoe heb je het ervaren? Wat heb je gemist? En wat ging goed? Daar kunnen jullie heel veel uit opmaken en dan heb je de burger zelf gevraagd op dat moment. Dus ik denk dat dat wel een hele eenvoudige en dat wij dat zo op deze manier wel terug kunnen krijgen.

Seat 1

Dat was mijn toevoeging. -Dan kijk ik heel even verder of er nog vragen zijn? Nee. Mag ik concluderen dat we een tweede ronde ook omwille van de tijd kunnen overslaan? En mochten er nog vragen zijn dat die schriftelijk worden gesteld? Dan kijk ik naar de linkerkant of die dan inderdaad nog voor de commissie, mocht dat van toepassing zijn, beantwoord kunnen worden? Ik zie dat dat op akkoord kan rekenen. Dan dank ik jullie in ieder geval voor de goede inhoudelijke vragen en ook de heren aan mijn linkerkant, vanuit mij gezien, voor hun presentatie en inbreng en voor het werk wat is verzet. Dan zou ik willen voorstellen om kort heel even te schorsen voor degenen die een sanitaire stop willen hebben, maar natuurlijk ook voor de heren die wellicht andere avond invulling hebben en niet de hele avond onze vergadering willen bijwonen. Maar uiteraard zijn jullie wel van harte welkom. Mocht het op de wensenlijst staan of de bucketlist voor 2025. Dan schors ik bij deze korte vergadering, Ik zou willen voorstellen om vijf minuutjes te hanteren. Dank u wel. Goedenavond, dames en heren, ik kijk even rond of we de vergadering weer kunnen hervatten. Volgens mij is het iedereen zo goed als weer op zijn plek. Dan gaan we naar agendapunt 2. Een toelichting die ik wel nog van deze kant mag geven, maar dat is eigenlijk ter vergelijking. Als ik ook aan de andere kant op de stoel zit dat het heel lastig: wat een politieke lading of wat neigt ernaar om een debat te maken? Of waar willen we misschien als raadslid of als commissielid een statement maken? Dus dat is een hele lastige grens die ik als voorzitter nu probeer te bewaken, waar ik ook wat beter op zal gaan letten. Ik merk ook dat je daar, als je op deze stoel zit, automatisch iets meer op let. Dus die wil ik in ieder geval meegeven. Maar ook aan eenieder om daar zelf goed in de gaten te houden en dat met name het debat en de politieke statements thuishoren in de commissie en in de raad. Want daar kunnen we ook als partij dan goed op scoren, als het goed is. Agendapunt 2, geagendeerd. Dat is het initiatiefvoorstel voor de referendumverordening op initiatief van Hart voor Vrijheid. Hiervoor is 20 minuten uitgetrokken en de heer Otten zal als initiatiefnemer eerst het woord nemen, de griffier zal vervolgens een toelichting geven op het proces van initiatief, voorstellen en de verordening. In de stukken, zoals jullie wellicht allemaal gelezen hebben, is ook de zienswijze van het college toegevoegd, dus die hebben jullie ook allemaal tot jullie kunnen nemen. Dan zou ik de heer Otten graag het woord willen geven.

Seat 12

Dank u wel, voorzitter. Zo als de meeste mensen wel weten, heb ik dat al een paar jaar geleden aangegeven dat wij graag als Hart voor Vrijheid een referendum verordening in Kerkrade zouden hebben. Door de lage bezetting van de griffie is daar lange tijd uitstel aan gegeven, maar eindelijk ligt die klaar en kan dus in werking treden als wij als raad daar allemaal mee eens zijn. Ik ben tot dit verzoek gekomen omdat bij de laatste verkiezingen, was de opkomst heel erg laag. Als je kijkt hoeveel mensen er een stem uitgebracht hebben en je ziet dan dat in Kerkrade de grootste partij 5.500 stemmen heeft gehad en die geven grote lijnen aan welke kant we in Kerkrade opgaan met de politiek gericht. Ik vind dat in een referendum verordening de burger toch de mogelijkheid moet hebben voor als er grote beslissingen zijn, in maatschappelijk of financieel gebied, voor daar een stem in te krijgen. Het liefst hadden wij als Hart voor vrijheid natuurlijk een correctief referendum gehad, maar dat is niet mogelijk omdat dat in de grondwet verankerd is. Dat is moment nog niet mogelijk. Maar de Eerste en Tweede Kamer hebben wel al aangegeven dat ze daarvoor open staan, dus daar zijn onderzoeken naar bezig voor eventueel die verandering in de grondwet te doen. Dus dat er in de toekomst toch mogelijk een correctief referendum gaat komen. Vooruitlopend daarop vind ik het heel erg goed dat in Kerkrade aan een referendum komt waar de bewoners, kiezers, maar ook de gemeenteraad in de toekomst iets mee kan doen. Gezien de samenvoeging van een x aantal gemeentes in Nederland zou bij ons

dat ook wel kunnen spelen op het moment dat in Den Haag beslist wordt: Kerkrade gaat bij Heerlen. Dan kunnen wij als raad daar natuurlijk een stem in hebben en het is dan wettelijk geregeld dat dat gehoord moet worden en dat dat ook een definitieve stem in Den Haag kan geven. We hebben daar met de griffie over gehad hoe wij dat graag ingevuld zouden zien en zodat iedereen daar de mogelijkheid toe heeft. En ook dat iedereen inziet dat de kosten daarvan natuurlijk vrij hoog zijn. Dus het moet een maatschappelijk iets zijn wat ook voor iedereen belangrijk is. Vandaar dat we hebben aangegeven dat voor een initiatief in het begin al 250 stemmen moeten zijn om aan te geven dat ze een referendum willen. Dan kan alles een beetje in het werk gezet worden voor die referendum verordening om die uit te gaan voeren. Wij hebben aangegeven in ons verzoek in het initiatief voorstel om een definitief voorstel te doen voor 1500 mensen de handtekening te vragen en dat dat binnen afzienbare tijd allemaal gedaan moet worden. Binnen vier maanden moet dat allemaal rond zijn voor naderhand de verkiezingen te organiseren. Het college heeft daar een visie op gegeven en die heeft daar aanpassingen opgedaan, heeft ook het aantal stemmen wat nodig is voor de referendum echt daadwerkelijk door te zetten op 2500 gezet. Maar dat vind ik nogal een hoog aantal omdat je drie keer bij de mensen langs moet. Eerst voor die 250 voor het op de rails te zetten, daarna zou je nog eens voor die 2500 moeten en uiteindelijk moeten de mensen nog een keer stemmen. Dus vandaar dat wij dus gezegd hebben van 1500 zou genoeg moeten zijn voor het op de rails zetten en dan uiteindelijk dat alle mensen hun stem kunnen uitbrengen. Die getallen hebben we gehaald omdat in eerste instantie 38.000 in Kerkrade mogen stemmen, maar er gaan er maar 16.000 stemmen. Dus hebben we gezegd: als 10% van de stemmers al aangeven dat ze graag een referendum willen, dan kom je ongeveer op die 1500 uit en dat vinden wij een juiste beslissing. De Nederlandse Vereniging voor Gemeenteraadsleden geeft ook aan dat dat de normale gang van zaken is. Het college heeft daar wat op- of aanmerkingen bij gedaan of aanvullingen bij gedaan die wij zelf niet zo helemaal zien zitten. Met name omdat ze het hebben over een gemeentebegroting aantasten, een drempelbedrag. In ons voorstel wat wij hebben doorgevoerd staat dat de gemeentebegroting helemaal buiten schot blijft in een referendum en dat hier en daar aanpassingen gedaan worden die voor tweeduidige dingen naderhand misschien een discussie kunnen uitlokken. Vandaar dat wij dus opteren voor het voorstel zoals we dat nu gedaan hebben, om dat zo te handhaven en de op en aanmerkingen van het college niet op te volgen en daar eventueel we met zijn allen dan nu even over heen en weer kunnen praten en met de griffie samen wat daar aan gedaan kan worden. In de commissie kunnen we daar inhoudelijk nog eens over praten. Dus dat was mijn insteek in het referendum.

Seat 1

Hartelijk dank voor deze toelichting op de voorstellen van de verordening die er ligt. Ik naar mijn linkerkant, naar de griffier, dat die een toelichting of een presentatie mag geven daarover.

Seat 5

Ja voorzitter, dank u wel. In aanvulling op de heer Otten neem ik u graag nog even mee in het proces rondom een initiatiefvoorstel. Dit recht voor raadsleden komt voort uit artikel 147A van de Gemeentewet en is verder uitgewerkt en doorvertaald in ons RVO in artikel 35. Hierin worden ook de spelregels verder uitgelegd. Ieder raadslid heeft het recht om een initiatiefvoorstel in te dienen en zodra dit gebeurd is dient het zo snel als mogelijk ter kennisgeving gebracht te worden van de raad en het college. Dat is in dezen ook gebeurd. U heeft allemaal via de ingekomen post kennis kunnen nemen van het voorstel. Ook het college is geïnformeerd en zij zijn in de gelegenheid gesteld om hun zienswijze af te geven. Die heeft u ook allemaal bij beide stukken aangetroffen. Zoals deze avond ook al meerdere keren aangegeven is deze avond vooral bedoeld voor informatie op te halen. U kunt ook eventuele technische vragen alvast stellen. Het debat en het besluit volgen in de commissie van 28 januari en daarna besluitvorming in de raad van 12 februari. Het voorstel zoals het nu ook aan u is toegezonden, wordt ingediend. Stel dat u besluit dat u daar nog aanpassingen in zou willen doen, dan heeft u daarvoor twee mogelijkheden. U kunt als commissie besluiten om een aangepast voorstel richting de raad te sturen. Onlangs is dat bijvoorbeeld ook gebeurd met de Stimuleringsregeling Groene Daken. Toen heeft ook de gehele commissie een aangepast voorstel richting de raad gestuurd. Voorwaarde is dan wel dat er uiteraard een zeer breed draagvlak is om dat aangepaste voorstel te doen. Een andere mogelijkheid die u altijd heeft, is uiteraard het stuk te amenderen. Het amendement kunt u dan, als u dit al weet, toelichten in de commissie en dit zal dan ook ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd. Ik vertel u ook graag nog iets over de referendumverordening zelf. Bij de totstandkoming hiervan is aansluiting gezocht bij de modelverordening van de VNG. Hierin zijn alle ervaringen verwerkt van de referenda in de afgelopen jaren, zowel op landelijk als lokaal niveau. De modelverordening bestaat uit een basistekst en waarin ook een aantal keuzemogelijkheden staan. In het voorstel dat u heeft gekregen zijn deze keuzes door de fractie van Hart van Vrijheid ingevuld. Zo kunt u bijvoorbeeld niet kiezen, zoals de heer Otto ook al aangaf, of u wilt dat een referendum bindend of raadgevend is. Dit is in de grondwet al vastgelegd, dus

daar kunt u als raad ook niet van afwijken. Wel kunt u bijvoorbeeld kiezen voor wie een referendum mogelijk is. Is dat alleen voor inwoners? Kan dat ook geïnitieerd worden door de raad? Of kan dat door beiden? Dat is een keuzemogelijkheid die u zelf in kan vullen. Ook worden in de modelverordening richtlijnen gegeven voor de invulling van die keuzes. Zo is bijvoorbeeld ook te lezen dat bij het aantal ondersteuningsverklaringen vaak aangehaakt wordt bij het aantal kiesgerechtigden en daar dan een percentage van. Als u de stukken gezien heeft, dan ziet u dat daar ook de modelverordening bij is toegevoegd. Als u daarin kijkt, ziet u welke keuzemogelijkheden u allemaal heeft. Dat staat daar ook heel duidelijk in aangegeven.

Seat 1

Tot zover de toelichting. -Dank u wel voor de presentatie. Ik kan me voorstellen dat hier ook vragen over zijn en dan zullen we voor de verandering nu aan de rechterkant van mij beginnen.

Seat 32

Dat houdt he een beetje spannend. Mevrouw Paul. Ik heb heel even een vraag ten aanzien van de begroting, dat stukje. Ik snap even het verschil niet. Bij het college staat: waarvoor de raad geen beleidsvrijheid heeft, over zaken die de gemeentebegroting aantasten met een drempelbedrag. Bij u staat ook over die begroting, dat dat daar niet aan de orde komt. Daar zou ik graag even

Seat 12

wat meer uitleg over wil hebben, want dat snap ik niet goed. Doe ik het? -Moet ik dat meteen beantwoorden? Dat heeft er mee te maken dat in de verordening moet je vaststellen wat wel en niet in aanmerking kan komen voor een referendum. Die duidelijkheid moet je op voorhand bieden aan mensen. Dus als de raad een bepaling opneemt dat je een referendum kunt houden, doe je ook bepalen waarover kun je geen referendum houden. In de modelverordening van de VNG staat dat je het niet doet voor de begroting en de jaarrekening. Dat is gebaseerd op het principe dat de raad aan zet is om de begroting en de jaarrekening vast te stellen. Op het moment dat je dus een referendum zou houden over de hele begroting, wat ga je dan aan de mensen voorleggen? Plus je hebt ook te maken met wettelijke termijnen. Dus de gedachte van de VNG erachter is dat die begroting, dan is de raad exclusief bevoegd om die vast te stellen. Jullie hebben die bevoegdheid als raad om dat te doen. Daaronder in die begroting zitten natuurlijk wel heel veel beleidsvraagstukken, onderliggende onderwerpen en dan kom je dus wel toe aan een gerichtere vraag die concreter is voor een referendum wellicht. Maar dat is de gedachte van de VNG daarachter. Die gedachte is ook doorgetrokken in burgerparticipatie en de participatie verordening zit dat ook gebakken. De begroting an sich, daar pas je geen burgerparticipatie toe, maar wel op al die onderliggende onderwerpen. Mijn gedachte is dat het college dat ook heeft bedoeld, maar het concreter heeft willen aangeven, dat je misschien toe moet werken naar een specificatie waarin je wel of geen project in aanmerking laat komen. Maar dat is een keuze die de raad en de leiding zou moeten maken. Ik heb de heer Otten net gehoord dat hij het voorstel van de VNG volgt. Voor de juridische duidelijkheid is dat wellicht ook verstandig. Als ik kijk naar de bevoegdheid van de Raad en naar ook de Model participatie verordening, die spreekt ook over de begroting, niet in aanmerking te laten komen voor participatie en ook bij de referendumverordening wordt voorgesteld. Voor de juridische duidelijkheid en voor de bevoegdheid van de Raad om dat budgetrecht toe te passen is dat denk ik wel juridisch goed te verklaren.

Seat 32

Dus met andere woorden: je kunt op dat moment ook bepalen dat je op een onderdeel van de begroting daar wel een referendum op voorstelt.

Seat 6

Het gaat om ontwerp besluiten. Op het moment dat een ontwerpbesluit wordt voorgelegd aan de raad, kan de raad zelf of een groepje burgers zich bij elkaar pakken en zeggen: hier willen we een referendum over initiëren om te kijken of we dat vanaf de grond krijgen. Maar dat betekent dat je dat op het onderliggende ontwerpbesluit doet, dus niet op het ontwerpbesluit vaststellen begroting, dit jaar volgens mij op 12 november. Daar kan geen referendum over gehouden worden, want je moet op 15 november een begroting indienen. Op het moment dat je een referendum aanvraagt gaat die termijn ook lopen, dat je dat voorstel aanhoudt. Op het moment dat er in de begroting staat: we zijn voornemens om in 2025 een groot project te realiseren en we gaan hier een super deluxe zwembad met pretpark realiseren met nog een heel vakantiepark erbij, dan heb je een onderliggend ontwerpbesluit en daarvan kan een raad of een groep burgers zich wel afvragen of ze daar een referendum over willen organiseren. Dan heb je een concreet ontwerpbesluit en dan zijn die uitzonderingen

Seat 32

niet van toepassing. -Dan heb ik nog een vraag aan meneer Otten. Ik weet niet of ik het verkeerd begrepen heb, maar u zei net: binnen Kerkrade, dat was in het jaar 2023, waren er 34.000 kiesgerechtigden binnen Kerkrade. Ik had opgehaald 34.000, maar goed, dat maakt ook niet uit, het is 3.000 stuks. Maar u gaf net aan: dat is 10%, dat zijn 1500 kiesgerechtigden. Maar als ik daar dan, dan zit ik op 3.400.

Seat 12

Dat heb ik niet gezegd. Ik heb gezegd: er zijn maar 16.000 gaan stemmen. Maar zo kwamen we aan die 43% en daar hebben we 10%. Dus mensen die geïnteresseerd zijn in de politiek, daar 10% van dat die in eerste instantie aangeven voor het referendum. Ik wilde al zeggen, want het landelijk gemiddelde ligt tussen de 5 en 10% van het aantal kiesgerechtigden. Zo stond het overal bij de gemeentes waar ik naar heb gekeken. Inderdaad. Maar u telt alleen de mensen die ook echt... Dat was het. Dank u wel.

Seat 34

Dank u. Dan zag ik collega mevrouw Snijders. Ik heb een vraag over de zienswijze en ik weet even niet of ik nu bij Didier moet zijn. Ik denk het wel. Ik kijk even naar punt I, daar staat: die spoedeisend van aard zijn en niet uitgesteld kunnen worden. Ik vind dat wel een dingetje. Wanneer is iets spoedeisend? Dat dat is nu niet de vraag hier, want die zou je zo kunnen beantwoorden. Want spoedeisend is als het snel is.

Seat 6

Maar wie bepaalt dat? Dat is de vraag. Dank u wel. In de modelverordening zit deze bepaling ook opgenomen, dus daar is die mogelijkheid ook geboden. Volgens mij is daar wel een keuzemogelijkheid die wordt geboden in modelverordening. Dat is een afweging die vervolgens door de raad gemaakt moet worden als iets spoedeisend is. Heb ik daar een concreet voorbeeld van? De begroting is eigenlijk geen goed voorbeeld, want die wordt al uitgesloten in het VNG-model, want daar zit ook een termijn aan dat je moet indienen. Dus je kunt dan niet dan zeggen: o, we houden de begroting even aan tot december. Nee, je moet een vastgestelde begroting hebben voor 15 november, maar wellicht komt er een keer een voorstel waar ook iets aan de hand is met een bepaalde termijn of een bepaalde doelgroep waarvan je zegt: voor die mensen, ik pak even de energiearmoede waar een bepaalde uitkering gedaan wordt, dat je zegt van: we willen niet die mensen in de kou laten staan voor een bepaald aantal maanden. Dan moet je dus een afweging gaan maken, een belangenafweging tussen het belang voor een bepaalde groep en de impact daarvoor of dat je zegt: we staan toch dat referendum toe. Dus daar zit een belangenafweging in en ik weet niet of dat heel snel voorkomt, maar de VNG zal dat vast en zeker wel... Het is, denk ik, goed dat daar wel een bepaling in zit, dat je als raad wel die afweging uiteindelijk kan maken, dat als er een noodscenario van toepassing is, zoals toen met die energiearmoede, die uitkering die toen heel snel geregeld moest worden, dat je dat wel op een gegeven moment kunt doen. Want als iemand dan een referendum verzoek zou doen en je kunt het niet tegenhouden en dat betekent dat je dat hele traject gaat doorlopen en dan vertraagt dat. Misschien heeft dat wel heel veel implicaties voor een bepaalde groep mensen die echt in nood zitten.

Seat 34

Dat zal de gedachte erachter zijn. -Dank u wel. Mag ik nog een vraag stellen?

Seat 1

Ja, dat mag. -De vraag is dan van: is het dan niet belangrijk om dat hier in dat op te nemen, dat dat eventueel ook bij de raad dan..? -In het in het voorstel

Seat 6

van Hart voor Vrijheid zit dat ook erin op basis van het VNG model. Dus die staat er ook in, want die staat ook in het collegevoorstel of in de zienswijze waar college zegt: laten we artikel 2 iets aanpassen. Die bepaling, die zit wel ook in het VNG model, maar er zijn andere bepalingen die wel afwijken. En daar zit dus wel verschil in tussen het voorstel van meneer Otten en hetgeen wat het college voorstelt. Dus daar zal een keuze

Seat 1

in gemaakt kunnen worden. -Nog één vraag.

Seat 34

Mag ik dan nog een keer iets over zeggen? Want ik kan me voorstellen dat er uiteindelijk een discussie komt van: wat is dan spoedeisend en wat niet? En dan heb ik het niet over hier, maar als er dan iets zich voordoet,

dan wordt er achteraf gezegd: ja, maar was dat dan zo spoedeisend? En dat is natuurlijk altijd heel gevaarlijk om dat niet op de een of andere manier vast te leggen, denk ik.

Seat 6

Ik denk dat dat niet vast te leggen is. Dit is meer een hardheidsclausule dat je wel op enig moment, als dit zich voordoet en dat zal naar mijn inschatting niet zo heel vaak voorkomen, omdat sowieso een referendum niet zo heel vaak voorkomt, maar het zijn voor ingrijpende besluiten. Maar stel, er is echt iets nodig, dan heb je in ieder geval dat vangnet om als raad die belangenafweging te maken tussen het belang van de groep die het referendum zouden willen en de groep die geraakt wordt daardoor, door uitstel. Dus het is dan aan de raad die daar dan zit als volksvertegenwoordiger die die belangenafweging zouden moeten maken. En dan kijk je dus pas wat op dat moment aan de orde is, welk onderwerp is het en hoe spoedeisend is dat dan? Wat speelt er precies in die casus?

Seat 24

Dan gaan we naar de volgende, de heer Struver. Dank u wel, voorzitter. Allereerst wil ik de heer Otten, maar ook de griffie bedanken in de vele tijd die is gestoken in het opstellen van dit voorstel. Ik wil me ook wel aansluiten bij wat mevrouw Sniijders ook al aangaf. Ik denk dat het wel goed is om zo min mogelijk, dat er wel duidelijkheid moet zijn in die uitzonderingen, dat daar niet te veel interpretatie mogelijk is bij al te veel uitzonderingen, want anders heb je het risico dat zo'n verordening er eigenlijk meer een Potemkin-dorpje wordt wat toch bijna nooit gebruikt kan worden bij wijze van. Ik denk dat we daar wel heel strak in moeten zijn: hoe gaan we dat alles tackelen? Ik wil ook even aan de griffie nog vragen: de heer Otten had het al over hoeveel handtekeningen heb ik nu nodig om te initiëren? De 10% norm die genoemd werd, die van 1500, is dat ook bij andere gemeentes zo? Wat zijn dan de percentages die in andere gemeentes gebruikt wordt? Is dat die 10%? Dat was het. Dank u wel.

Seat 5

We hebben bij de totstandkoming hiervan vooral inderdaad gekeken bij de VNG. Zij hebben in hun handreiking staan, zij haken aan bij het aantal kiesgerechtigden. De heer Otten heeft ervoor gekozen om daarbij ook nog eens nadrukkelijk te kijken naar hoeveel mensen er naar het opkomstpercentage. De VNG adviseert om beide het initiatief 1% van de ondersteuningsverklaringen van het aantal kiesgerechtigden te hanteren en bij definitieve verzoek 5% van het aantal kiesgerechtigden te oor mee te nemen. We zien wel dat meestal bij die kiesgerechtigden aangesloten wordt, maar inderdaad, om bij het aantal het opkomstpercentage aan te sluiten is ook een van de mogelijkheden. -Maar

Seat 6

meneer Struver maakte nog de opmerking over de uitzonderingen en dat is natuurlijk uiteindelijk een keuze aan de raad. Maar ik roep wel op natuurlijk om die uitzonderingen inderdaad goed te bepalen en ook scherp te bepalen dat er geen discussie over kan ontstaan. Het zou natuurlijk uitermate vervelend zijn als een groep burgers zich bij ons meldt en dat er dan onduidelijkheid is of dat wel of niet in aanmerking komt. Want ja, wat ga je dan creëren? Dan creëer je aan valse verwachtingen, maar je krijgt ook een juridisch hele ingewikkelde situatie. En daarmee is de keuze te maken tussen het VNG-model of de zienswijze van het college. Ik zie daarin dat het college een paar stappen heeft gezet om het wel te versimpelen en dat is wel toe te juichen om het begrijpelijk te maken voor burgers. Maar door het versimpelen vallen er wel een paar woordjes weg die wellicht cruciaal kunnen zijn in de juridische uitleg. Dat is wat een overweging zou kunnen zijn is om te kiezen voor de ruime juridische duiding. Maar in je communicatie, daar hebben we eerder deze avond ook al opmerkingen over gehoord, richting burgers moet je natuurlijk wel heel simpel kunnen uitleggen wanneer je een referendum kunt organiseren, bij wie je dan kunt aankloppen. Maar de onderlegger en ik denk dat een griffie daar een eerste aanspreekpunt in kan zijn voor burgers is het wel fijn als je de juridische onderlegger heel scherp hebt, zodat ik wel m'n burgers goed kan informeren daarover. Niet dat ik daar een discussie moet gaan voeren of nog erger, dat je een heel traject krijgt over het wel of niet. En dat kan, denk ik, niet de bedoeling zijn in dit geval,

Seat 1

dus dat is wel een overweging om te maken nog. Dank u wel voor die toevoeging. Dan kijk ik heel even verder.

Seat 23

De heer Paffen. -Ik wil de heer Otten bedanken voor het initiatiefvoorstel en ik heb een vraag. Het referendum commissie bestaat uit vijf leden. Zijn dat leden die in de raad zitten of zijn dat ook leden die buiten de raad, bijvoorbeeld burgers of zo?

Seat 5

Dat zijn juist mensen die buiten de raad te vinden zijn en het liefst zelfs die van buiten de gemeente komen, zo adviseert de VNG. Ik kan daar nog wel toevoegen dat het vaak ook de bedoeling is dat daar dat dat op basis van inhoud wordt. Het is ook fijn als in zo'n commissie ook mensen deelnemen die verstand hebben van die inhoud.

Seat 1

Even nog een vraag. De voorzitter, wordt die wel hier uit de regio

Seat 5

of uit Kerkrade? Of is dat ook een externe dan? Ik moet het voor u nakijken, maar volgens mij zijn het allemaal mensen die buiten deze gemeente gevonden worden waar gewoon een vacature voor opengesteld wordt. Zoals onlangs ook, toevallig zagen wij dat, in Heerlen, waar ook de commissie

Seat 1

gevuld wordt op dit moment. -En dan om het concreet te

Seat 6

maken, zo'n referendumcommissie moet zich ook buigen over de vraagstelling. Dus als je daar iemand in hebt zitten die gewoon heel goed is op het communicatiegebied, is dat wel prettig. Die ook weet hoe kun je een vraag heel goed formuleren, maar ook iemand die bijvoorbeeld inhoudelijk deskundig is of een jurist die weer die vertaling kan inbrengen. Daarom is het vaak een gemêleerd gezelschap, zo'n referendumcommissie. En dat hebben we onlangs ook gezien in de vacatures die er her en der in het land zijn verschenen. Dat die oproep, dat daar verschillende disciplines in terechtkomen, maar dat het wel mensen zijn van buitenaf omdat je wel die waarborging wilt hebben dat iemand niet, dat er vijf raadsleden in die commissie zouden zitten. Dan kunnen die toch een bepaalde sturing geven aan het hele proces. Dat wil je natuurlijk niet in een referendum. Dat is de gedachte erachter en de inzet.

Seat 22

Sorry, als ik het dan goed begrijp, bij VNG staat da: de griffie ondersteunt dan in principe die commissie. Maar dan kunnen wij toch ook de griffie een beetje voeden met dingen?

Seat 1

Of zie ik dat dan fout? -Toelichting voordat ik de kaas van het brood hier eet. Maar ik denk inderdaad dat het ook een afweging is voor partijen. Als dat partijen zijn die lokale betrokkenheid belangrijk vinden en dat misschien als eis stellen, in de commissie zou dat meegenomen kunnen worden in de discussie of het debat voor de commissie gevoerd wordt, tenzij je alleen externe onafhankelijkheid wil waarborgen.

Seat 6

Als toevoeging daarop geef ik de heer Fransen nog het woord. -De griffie is natuurlijk neutraal, dus dat wil ik wel benadrukken. Ik denk dat je het kunt vergelijken met een opzet zoals bij de Rekenkamer. We hebben de Rekenkamer, die acteert ook onafhankelijk en heeft daar een bepaalde positie. Die wordt wel ondersteund door ons, maar er is een procesmatige ondersteuning. Als u bij mij dan zou aankloppen van: leg dat eens voor, dan zou ik het zeker vriendelijk door geleiden, maar het nog altijd de commissie die dan zelfstandig kan bepalen

Seat 1

en een eigen bevoegdheid heeft. -Dank u wel. Dan kijk ik heel even verder of daar nog vragen zijn. Mevrouw Laumann.

Seat 18

Dank u wel, voorzitter. Ten eerste een mooi stuk met dank aan Hart voor Vrijheid. Inhoudelijk hebben we nog wat op en aanmerkingen. Zo wordt er gesteld: het referendum is niet bindend, maar raadgevend. Dat komt ergens in het stuk even voor, maar ik vind het wel belangrijk of wij, de SP vindt het belangrijk dat dit ook echt heel goed gecommuniceerd wordt naar buiten. Want het is waar wat meneer Otten zegt. Als je het hebt over een herindeling bijvoorbeeld en je houdt een referendum, en mensen denken dan dat ze een bindende stem hebben, dat is toch nogal wat. Dus we pleiten wel ervoor om dat veel duidelijker te benadrukken dat het niet bindend is, maar raadgevend. Want Den Haag kan het gewoon naast zich neerleggen als het puntje bij paaltje komt. Dat vinden we echt heel belangrijk. Niet dat mensen een valse hoop krijgen en dan nog meer teleurgesteld zijn. Dat geldt overigens voor alle referenda die nog gehouden zouden kunnen worden. Verder met het aantal. Daar zitten we toch een beetje mee. Want het is waar wat de heer Otten zegt:

er hebben maar 40% gestemd en dan zegt hij: de geïnteresseerde in de politiek. Maar het wil niet zeggen dat je niet geïnteresseerd bent in de politiek als je niet gaat stemmen. Dus wij pleiten toch wel voor meer stemmen. We hebben 45.000 inwoners en niet maar 16.000, ook al gaan maar 16.000 stemmen. Maar dat wil niet zeggen dat we daar niet die mensen ook mee zouden moeten betrekken. Ik weet dat u dat niet zo bedoelt, maar zo komt het over. Dat bedoel ik.

Seat 12

De heer Otten. -5% van de stemgerechtigden en daarom hebben wij 10% van de stemmers gepakt, dat is hetzelfde als 5% van de stemgerechtigden,

Seat 18

dus daar komt evenveel uit. -Dus 2% van die 38.000 is evenveel, dan die 10% van die 16.000. -Komt ongeveer op hetzelfde uit. Prima,, dan heb ik niks gezegd. Ik moet heel even op mijn lijstje kijken wat ik nog had. Wat het college betreft, die voorstellen. Waarom wil het college hierop aanpassingen doen? Dat is een vraag. Dat kan college ook zelf schriftelijk beantwoorden, maar ik vraag me af wat dan de toevoegingen nog zijn, want dat is niet veel anders. En als je het hebt over vereenvoudiging, daar zit ook een gevaar in wat hier al gezegd wordt. Dus mijn vraag is: waarom dit zo veranderd moet worden? Dat hoeft niet nu beantwoord te worden natuurlijk. Hier zit geen college, maar die vraag wil ik wel graag doorgeleid zien dan. Een collectief

Seat 12

referendum is nog niet mogelijk. We hadden dat inderdaad nagekeken, maar dat gaat niet. Maar waar het ons vooral om gaat, is dat we vooral duidelijk maken dat het raadgevend is op meerdere vlakken

Seat 1

en niet gewoon één zin in dat hele stuk. Dank u wel.

Seat 12

Voorzitter, mag ik nog even? -Ja. Het initiatiefvoorstel is 18 oktober verstuurd en we hebben een dag voor het winterreces, voor het kerstreces hebben we de zienswijze gekregen, dus we hebben in die tussentijd nog niet kort kunnen sluiten met het college waarom deze aanmerkingen en opmerkingen zijn gemaakt. Er is maar een dag tussen dat wij de zienswijzen hebben kunnen zien

Seat 1

en nu behandelen. -Wij zullen deze vraag ook doorlezen. Op verzoek inderdaad van mevrouw Laumann na het college en de raad en dat daar nog een beantwoording op komt of een verdere motivatie. Ja, want het is ook niet de bedoeling, die vraag was niet aan u, maar aan het college. Dus dat willen we graag horen van hen. Dank u wel. Wij zullen die doorleiden en zorgen dat die beantwoording komt. En dan zou ik nog even naar de linkerkant willen kijken

Seat 5

op basis van dat het een raadgevend referendum betreft. Ik denk dat deze hele avond al gesproken wordt over hoe belangrijk die communicatie is. Wij kunnen dat alleen maar onderschrijven daarin. Maar we zouden bijvoorbeeld, dat kunnen we ook wel toezeggen, als de referendumverordening vastgesteld wordt, een pagina maken die gewijd is aan de regelgeving hierover, die in duidelijke taal uitlegt wat het inhoudt, wat er verwacht mag worden, dat het inderdaad een raadgevend referendum is en niet bindend. Dat is gewoon super belangrijk in dergelijke trajecten, dus die suggestie nemen we zeker mee. -Dank u wel.

Seat 17

De heer Van Beek. -Dank u wel, voorzitter. Ik heb een hypothetische vraag over een hypothetische situatie. Stel zijn 300 mensen die vinden dat er een referendum moet komen of die vragen dat referendum bij de raad te leggen. De raad beslist: ja, we gaan het doen. Dan zijn er 1500 of 2500 nodig om groen licht te geven. Het gaat door. Stel, er zijn dan 3000 stemmen, mensen, burgers die stemmen voor een referendum. Dan komt het referendum en dan zijn er 4053 mensen die deelnemen aan het referendum. U begrijpt mijn vraag, wanneer heeft dat? Want het is toch een referendum? Het is de raadgevend, maar het geeft een duidelijk signaal af. Maar vanaf hoeveel burgers gaan we dat serieus nemen? Het over belangwekkende zaken en dan ga je dat serieus nemen. Dan wil je natuurlijk wel dat zoveel mogelijk burgers deelnemen. Vanaf wanneer is er een soort drempel

Seat 1

waar je zegt: oké, minimaal zoveel mensen. Dank u wel. U heeft het inderdaad over de opkomstdrempel? Daar wordt in de modelverordening van de VNG in de toelichting of ook wel over gesproken. Zij adviseren

in ieder geval om die drempel niet te hanteren, omdat het in de praktijk bij burgers toch vaak ook een beetje tot verwarring leidt. Ze hebben hun stem uitgebracht, maar het geldt dan niet. En uiteindelijk neemt de raad toch een besluit. Het is geen bindend referendum, dus de input wordt meegenomen en het is dan ook aan uw raad om die input te wegen. Wellicht zijn we er maar 4500 mensen, maar is het een lokale aangelegenheid en is die input toch wel heel erg waardevol om mee te nemen in de besluitvorming. Omdat een opkomstdrempel dan ook toch wee, ja, dat strookt niet echt met participatie, die gedachtegang, dan adviseert de VNG ervoor om die niet te hanteren.

Seat 16

Dank u wel. Ik kijk even door, de heer Hoofs. Dank u wel, voorzitter. Misschien dan nog even op doorgaan. Want als we inderdaad, stel dat zijn dan 5.000 mensen die dan iets willen. Wat doe je dan met die 30.000 anderen? Die hebben niets van zich laten horen en die willen het misschien ook niet. Dus ik denk dat we dat wel goed over moeten nadenken, hoe we daar met je mee om willen gaan. Maar dat geef ik even mee. Ik vroeg me af of inderdaad bij, dan kijk ik even in de nota van toelichting, bij de toelichting van artikel drie over die commissie met die vijf leden. Is het nu het idee dat zo'n commissie wel nu al in het leven wordt geroepen, zodat op het moment dat het aan de orde is je dan direct aan de slag kunt? Of moet je dan eerst nog mensen gaan werven waarmee dus tijd verloren gaat? Misschien is het goed eerst even die vraag te beantwoorden en dan naar een ander onderwerp te gaan.

Seat 1

Dank je wel. Kijk even naar de linkerkant.

Seat 5

De reden om de referendumcommissie ook later te bemensen is: aan een referendumcommissie wordt ook een vergoeding beschikbaar gesteld. Een referendum is een instrument wat niet heel vaak wordt ingezet. Het zou jaren kunnen duren voor het mogelijk tot een referendum komt, maar als je een commissie benoemt dan moet je die ook gaan vergoeden. Dus vandaar dat in dit voorstel de afweging is gemaakt om die nu nog niet te bemensen, maar op een periode dat het aan de orde is.

Seat 12

In de praktijk zal het hoogstwaarschijnlijk ook zo zijn dat mensen zich zullen melden. Een raadsvoorstel, dat komt niet uit de lucht vallen, maar het zit in voorbereiding. Dus waarschijnlijk zit er al een participatietraject aan de voorkant. Dan krijg je uiteindelijk de besluitvorming van het college. Dan krijg je daarna de commissie behandeling en dan de raadsbehandeling. In die voorfase is het waarschijnlijk dat mensen zich zullen gaan manifesteren en dat je dus ook weet: daar komt iets aan. En zeker de voorbeelden in het land laten zien dat het over uitzonderlijke zwaarwegende thema's gaan. Op moment dat het hier speelt, kun je natuurlijk ook meteen in actie komen en zeggen: we gaan nu een verkorte wervingsprocedure doen, want dan is er ook een actueel thema en dan krijg je natuurlijk ook een bepaalde interesse in die vacatures. Ik heb dat wel in mijn eigen netwerk is nagevraagd en ik heb mijn eigen ervaring van destijds, de herindeling, de discussie rondom Brunssum, Landgraaf, Heerlen en die situatie, de werving destijds voor leden van de referendumcommissie was heel snel gepiept met heel veel reacties. En dat kwam natuurlijk door de hele herindeling discussie die ook heel veel aandacht kreeg in de aanloop daarnaartoe. Dus de bemensing van de commissies, daar maak ik me niet zo'n zorgen over. Het is eerder aan de andere kant dat je een commissie gaat bemensen die mogelijk jarenlang inactief is, maar die wel af en toe bij elkaar zal moeten komen, wel die binding en de actualiteit houden en dat je dan toch vergoedingen voor gaat betalen. Dus dat is een afweging,

Seat 1

maar die afweging is uiteindelijk aan de raad.

Seat 12

De heer Otten. -We hadden het net over de tijdsperiode, maar die tijd gaat pas gelden op het moment dat de raad beslist heeft dat het referendum gehouden wordt. Dan gaat de tijd pas in en dan is de commissie ook al benoemd.

Seat 16

De heer Hoofs, had u nog een vraag? -Over dit is mij in ieder geval helder. En ik denk inderdaad dat het dan ook logisch is op deze manier. Even kijken, bij artikel 8. We hadden het daar ook al even over, over die termijnen. Is dat dan inderdaad vanaf het moment van definitief verzoek dat die termijnen beginnen te lopen? Want we willen natuurlijk ook niet onnodige vertraging oplopen in trajecten.

Seat 1

Ik begrijp dat het antwoord daarop 'ja' is,

Seat 16

als ik naar de heer Otten kijk. Dank u wel. Dan misschien een laatste over de financiën. Daar staat een zin, moet ik even goed lezen, het is dan van belang dat ieder ontwerpbesluit inderdaad over een te houden referendum vergezeld wordt met een dekkingsvoorstel. En normaliter vind ik, als ik met een voorstel naar de raad kom om iets te veranderen, dan moet ik ook zorgen dat er een dekkingsvoorstel komt of ik ga daar samen mee naar op zoek. Maar wie gaat dan in dit geval een dekkingsvoorstel geven? Moet dat het college dan doen of hoe moet ik dat zien?

Seat 6

Ik kijk even naar de linkerkant. -Op dit moment ligt er een ontwerpbesluit voor een initiatiefvoorstel op aangeven van Hart van Vrijheid, maar er zitten geen directe financiële consequenties aan op dit moment. Behalve als de raad beslist om wel de commissie direct te bemensen en dan zullen we moeten afwegen of dat binnen het bestaande budget van de raad gedekt kan worden of dat er extra middelen nodig zijn. De paragraaf die u nu aan refereert, die is vooral bedoeld voor als ze daadwerkelijk een referendum gehouden wordt. Dan heb je een, als je het niet kunt combineren met de verkiezingen, behoorlijke opgave, want je moet stembureaus bemensen, opzetten, een hele campagne en dat gaat dus heel veel geld kosten. Dus op moment dat het referendum aan de orde is moet er een apart dekkingsvoorstel komen om wel al die kosten te kunnen dragen, want je gaat een soort verkiezingen houden. Maar dat betekent al je stembureaus, mensen kunnen subsidie krijgen voor een voor of tegen of andere standpunten in de etalage te zetten. Daar is natuurlijk een financieel middel voor nodig en die moet je op dat moment dus wel zoeken in de begroting en daar ruimte voor vrij maken. De raad gaat daar dan over op dat moment

Seat 16

dat het aan de orde is. -Laatste vraag nog. Dat begrijp ik, voorzitter. Maar mijn vraag was concreet: wie doet dan dat dekkingsvoorstel? Moet de raad dat dan doen of moet het college dat dan doen? Wie komt daar dan mee om dat allemaal te kunnen organiseren?

Seat 6

Nee, op dat moment, het verzoek ligt bij de raad, dus de raad is aan zet. Jullie vooruitgeschoven post daarin, is de griffie en de griffie klopt dan natuurlijk aan bij het college en de ambtelijke organisatie en vooral bij die team verkiezing. Want daar zit alle kennis en ook inzicht in de kosten van. Dat betekent dat je daar je input ophaalt voor dat voorstel aan de raad te doen. Maar de raad is uiteindelijk dan wel aan zet om daarover te besluiten. Het college heeft veel meer inzicht in de potjes waar de ruimte in zit.

Seat 1

Maar de raad gaat er dan uiteindelijk over. Helder. Dank u wel voor het antwoord. Misschien is het goed om dat in de tekst dan nog iets verder te verduidelijken. -Dank u wel. Inderdaad ingewikkelde materie hoe die dekking wordt gedaan, dus dat daar nog wat extra informatie over gegeven zou kunnen worden. Dan kijk ik heel even naar de laatste twee. Mevrouw Fischer.

Seat 11

Ik wil gewoon even kwijt dat ik heel blij ben dat Hart van Vrijheid dit voorstel doet. Referendum lijkt me een ultieme manier om op te halen wat in de gemeente leeft. Het kost inderdaad handenvol geld. Een referendum moet je doen, het moet wel actueel zijn. Het kan dus niet zo zijn dat je deze maand iets wil en dat het financieel niet mogelijk is om dat te doen. Maar het is wel een belangrijk punt. Dus wachten we dan mee tot de verkiezingen. Maar dan is het niet meer actueel en waarschijnlijk ook niet meer nodig. Klopt het als ik denk dat je dan het risico loopt dat toch minder gebruik gemaakt wordt van het referendum? Nu zeg ik het misschien niet zo, maar het wordt tegengewerkt om op eigen voordeel, het wordt heel moeilijk gemaakt om dit te doen.

Seat 5

Dat is dus mijn vraag: hoe tackel je dat? Het combineren van de twee, er wordt natuurlijk altijd gekeken of dat past binnen de termijnen. Als er geen verkiezing aankomt is er ook de mogelijkheid niet om het te combineren. Dus dan zal er een aparte verkiezing gehouden of georganiseerd moeten worden om een referendum toch mogelijk te maken. Wel zie je vaak dat het over besluiten gaat waar de raad in de termijnen toch ook zelf invloed op heeft. En als het dan wel te combineren is scheelt het gewoon een hele kostenpost. Het hoeven niet alleen gemeentelijke verkiezingen te zijn, kunnen ook andere, Tweede Kamer of provinciale

verkiezingen zijn. Dus dat biedt alweer iets meer perspectief om het te combineren in ieder geval. -Ik heb gelijk als ik denk

Seat 11

dat de financiën geen echt echte barrière is om deze vraag van dit referendum te houden.

Seat 1

Het is een besluit aan de raad of het referendum georganiseerd gaat worden of niet, maar de dekking zal op dat moment uiteraard wel gevonden en ook, het geld moet beschikbaar zijn uiteraard. -Dank u wel. -Hartelijk dank in ieder geval voor de goede inhoudelijke vragen en de beantwoording die hier op zijn gegeven. Ik zou vriendelijk willen verzoeken, zeker omwille van de tijd, mochten dan nog vragen resten en ook als jullie met jullie eigen fractie hebben gezeten om die schriftelijk te stellen en dan zullen die worden doorgevoerd naar de desbetreffende personen die deze kunnen beantwoorden. Kan dat op goedkeuring rekenen en dat we dan naar het volgende agendapunt en tevens het laatste agendapunt van deze vergadering kunnen gaan? Dank u wel. Dat is agendapunt 3 over de evaluatie en monitoring voor de burgerparticipatie.

3 Evaluatie & Monitoring Burgerparticipatie

Seat 1

Dan zou ik de heer Habets willen vragen om deze kant op te komen. De heer Habets zal een presentatie voor zijn rekening nemen en goed om hierbij te vermelden is dat deze presentatie niet ter besluitvorming naar de raad gaat of ter discussie naar de commissie cycli gaat. Dus dit is puur informatief dat dit nu gedeeld gaat worden. Dat even ter toelichting. Als de heer Habets dadelijk klaar is en wethouder Roland,

Seat 8

dan geef ik graag het woord aan jullie. -Dank u wel, voorzitter. Wat ik vanavond zeker geleerd hebt is het feit dat communicatie zeer belangrijk is. Maar wat ik ook geleerd heb, is dat communicatie wederkerig is. Het is namelijk zo dat als de één niet duidelijk is in hetgeen wat hij stelt, wat hij verwacht, wat de ander gaat communiceren, dan heb je een miscommunicatie en daar hebben we het vandaag al eens eerder over gehad. Wij hebben in ieder geval met jullie gecommuniceerd dat we één keer per jaar terugkomen met een evaluatie over burgerparticipatie en daar willen we vandaag mee beginnen. Roy zal dadelijk een presentatie geven waarin het een en ander komt. Of dit de juiste vorm is, dat weten we nog niet, maar dat horen we straks graag van jullie als er nog op- of aanmerkingen zijn of aanbevelingen. Dus dat horen we aan het eind van de avond of aan het eind van deze presentatie. Dat was het eigenlijk een beetje, mijn inleiding.

Seat 1

Dank je wel, meneer Roland. Dan geef ik het woord

Seat 7

aan de heer Habets. -Dank u wel, voorzitter. Beste iedereen, als eerste de beste wensen voor 2025. Het is een jaar natuurlijk waarin we allemaal mooie stappen willen gaan zetten, maar we hebben ook zeker mooie stappen gezet in het vorige jaar. Eigenlijk de afgelopen twee jaar sinds het aannemen van het visiedocument, maar het is pas echt in de praktijk gekomen met het aannemen van de participatie verordening. Ik heb heel even kort nog een korte terugblik en ook nog wat tussentijdse communicatie genoemd. We hebben afgesproken elk jaar te evalueren met jullie. Dat heeft iets langer geduurd, ook omdat, zoals zij net ook al aangeven door het onderzoeksbureau B&A, dat in korte termijn nog niet zo heel veel te melden was en het eerste half jaar en daarna we nu anderhalf jaar later zijn. Maar we hopen over een jaar weer terug te komen met nieuwe resultaten. Tijdens deze presentatie wil ik het over een paar dingen hebben. Er zal wat overlap zijn ook met de eerste presentatie die we hebben gehad. Ik probeer het zoveel mogelijk te vermijden, maar het blijven de thema's burgerparticipatie en zal er overeen gaan. Ik probeer wel op strategisch niveau uit te houden en dan kom ik dadelijk ook op terug wat dat precies inhoudt. Als we het even hebben over de algemene ervaring en opmerkingen, de doelstelling en verwachtingen, kwaliteit en betrokkenheid die we hebben gemeten. Stukje beleidsuitvoering en organisatie die inzichtelijk maakt hoe het precies te werk gaat. Communicatie en inclusie en de lessen en aanbevelingen die wij zelf ook hebben. En ook zeker de aanbevelingen die we hebben overgenomen van het onderzoek van de Rekenkamer. Algemene opmerkingen. Als ik het heb over burgerparticipatie, dan gebruik ik dat eigenlijk als een paraplueterm. Dat betekent, dan heb ik het ook over jongerenparticipatie, ook een stukje overheidsparticipatie, dus een stukje participatie waar het initiatief bij de bewoners liggen en waar we als overheid faciliteren. Dus eigenlijk het

burgerinitiatievenverhaal. Dat vangen we allemaal als ik het heb over burgerparticipatie, tenzij ik specifiek aangeeft dat het over een deel daarvan gaat. De enige uitzondering daarop is dan het arbeidsparticipatie, wat natuurlijk een heel ander thema is. Burgerparticipatie hebben we intern breed uitgezet. Dat wil eigenlijk zeggen dat er een gedeelde verantwoordelijkheid ook is. Burgerparticipatie is van iedereen. Dus ook als je over specifieke trajecten bijvoorbeeld vragen zijn, dan hoor ik de raad vooral uit om binnen die trajecten en met desbetreffende portefeuillehouder daarover te evalueren, over de inhoud van het participatietraject daarin, over het beleid natuurlijk. Daar kunnen we via deze manier over evalueren. Dat geeft ook aan bijvoorbeeld een stukje jongerenparticipatie dat het ook bij het domein burger ligt, bij beleid en medewerkers van jeugd. Zij zullen zich daar voornamelijk mee bezighouden. Maar zo zien we toch heel veel mensen en posten bezig met burgerparticipatie. En ik als beleidsmedewerker op burgerparticipatie, probeer dan ook het overzicht in te houden. Maar het is een heel breed iets natuurlijk en ook daarom zijn er heel veel mensen een wolk voor. Binnen de organisatie, zowel ambtelijk als bestuurlijk. Algemene ervaringen. Het is net al genoemd, er wordt ingezet op heel hoog op de tredes en ook heel vaak willen we burgerparticipatie overal toepassen, maar we moeten wel ons realiseren dat er ook een afbreukrisico is als participatie niet gaat zoals het gewenst is. Dus eigenlijk is daar ook de ervaring mee dat als de kwaliteit van het participatieproces niet kan worden gewaarborgd, als er bijvoorbeeld weinig middelen zijn of er is te korte tijd, of er zit een bepaalde druk achter. Dat er soms ook moet gekeken worden naar of een lager niveau of een andere manier van participatie of geen participatie als er een uitzonderingsnorm is. Die zijn wel benoemd. Dat is niet iets wat wij natuurlijk heel licht willen nemen, die uitzonderingsnormen. Maar vooral kijken naar een andere manier of een lager niveau van participatie. Dat is ook de participatie paradox. Dat wil eigenlijk zeggen dat het beroep op een mondigheid vanuit de bewoners, het meedenken, ook kan leiden tot een grotere kloof tussen gemeenschap en gemeente. Hoe meer mensen zich uitspreken en uiteindelijk toch andere dingen gebeuren dan waarin zij zich hebben uitgesproken, ongeacht het participatieproces. Dat kan een uitzondering zijn natuurlijk, of niet, maar dat was natuurlijk eigenlijk het doel van burgerparticipatie, zoals we dat ook hebben geformuleerd in het visiedocument. Dat we er voorbijgaan doordat we een grotere kloof creëren. En dan is er nog het welbekende balansspel tussen de participatieve en de representatieve democratie. De gemeenteraad is natuurlijk gekozen door de burgerij of door een gedeelte van de burgerij, moet ik zeggen, naar aanleiding van het vorige agendapunt en de participatieve democratie gaat daar eigenlijk een aanspraak op doen, op diezelfde zeggenschap. Dat is ook weer een balans kwestie die we ook als raad of jullie als raad ook goed moeten in acht moeten nemen met het besluit nemen over bepaalde burgerparticipatie trajecten, noemen we dat meewegen in uiteindelijke besluitvorming. Dan over de doelstelling en verwachtingen. Ik heb even kort nog een stukje uit het visiedocument opgenomen, zoals dat ook in het rapport stond. Dus de doelstelling. Die waren dat burgerparticipatie onlosmakelijk was verbonden met alle plannen, en projecten en het beleid in alle domeinen, ook eigenlijk zoals we die kennen binnen de gemeente Kerkrade. Hier zijn een aantal beloftes en randvoorwaarden aan verbonden. Die ga ik dadelijk ook nog even bespreken met een aantal zaken die goed gaan, een aantal dingen die zeker beter kunnen en ook dan vraag ik terug waar deze doelstellingen realistisch en haalbaar? Zelf kom ik hier in de les ook nog even kort op terug. Als we het hebben over de beloftes en randvoorwaarden dan heb ik dan tops en tips geformuleerd zoals het dan altijd wordt genoemd. Wat is ingezet ook, iedereen kan en mag meedoen. Dat is een stukje toegankelijkheid. We hebben ook als werkgroep burgerparticipatie ons bezighouden met de digitale toegankelijkheid, bijvoorbeeld. Misschien maken we in eerste instantie niet direct de connectie met burgerparticipatie. Het is een heel ander thema natuurlijk, maar het zorgt er wel voor dat ook op een stukje elektronische participatie mensen de mogelijkheid wordt geboden om mee te doen. Dat alles toegankelijk is, de informatievoorziening duidelijk is en daar hebben we zeker stappen in gezet. Ook krijgen steeds meer eigen ideeën de ruimte. We hebben hiervoor een communicatiecampagne gestart, maar ook buiten de campagne om, of voor de campagne al zijn er steeds meer ideeën die vanuit de burgerij zijn gekomen die zijn uitgevoerd. Dat kan hele leuke dingetjes zijn en soms ook hele grote dingen en soms heel kleine dingen. Dan is er nog datagedreven werken. Dat is in meerdere onderzoeken, ook in eerdere raadsinformatiebrief al benoemd, waar is gemeten dat burgerparticipatie ook de burger is betrokken, is uitgevraagd. En deze data hebben we ook leidend gemaakt in het vormgeven van de manier waarop wij kijken naar het beleid en hoe we dit willen aanpassen. Dus eigenlijk is de onderlegger, net zoals het rekenkameronderzoek, ook daar één van is, de data die we hebben opgehaald als handleiding voor het verbeteren en het doorontwikkelen van het beleid en de randvoorwaarden. Andere randvoorwaarden. De inwoners meedoen. En dat komt eigenlijk terug op die datagedreven werken. Dat we ook zien dat de percentages van mensen die meedenken dat die zijn gestegen in de afgelopen paar jaren. Dus eigenlijk is dat ook de top, we willen steeds meer mensen betrekken, niet alleen the usual suspects, zoals dat dan vaak heet in het vakjargon van burgerparticipatie, maar dat we een veel bredere selectie van de gemeenschap willen betrekken. Als we het hebben over tips. Daar hebben we kort ook al over gehad natuurlijk in de vragenronde vooraf. Maar burgerparticipatie is altijd maatwerk, is iets wat we hebben gezegd

als belofte. Maar we zien wel natuurlijk dat het niet altijd zo is. En dat gaat ook met het anders werken dat we als gemeente hebben beloofd. We zien vaak nog steeds dat dezelfde participatie methodes worden ingezet. Dan heb ik het over enquêtes, peilingen, bijeenkomsten. Dat dat hele populaire manieren zijn om te participeren en dat er niet altijd die creatieve slag die we ook willen geven aan burgerparticipatie, die niet altijd gemaakt wordt en niet altijd ten koste van de kwaliteit van burgerparticipatie, laat ik dat wel vooropstellen. Het zijn favoriete manieren, ook omdat het in sommige gevallen daadwerkelijk werkt natuurlijk. Je hoeft niet altijd het wiel opnieuw uit te vinden, maar we zien wel dat het aantal creatieve trajecten of manieren waarop we het echt anders hebben gedaan, dat die toch minimaal zijn. Dan is ook een stukje meer middelen nodig. Net als op de vraag van: kan het ambtelijk apparaat al die burgerparticipatie aan met de huidige ambitie? En dat zien we ook wel, het is natuurlijk een hele tijdsinvestering om een goed kwalitatief burgerparticipatie traject op te starten en het kost veel energie, tijd, mankracht en geld ook. We zien ook dat daar vaak mensen toch tegen aanlopen. Dat het niet de prioriteit heeft in het hele traject, maar dat het toch als een bijzaak wordt gezien. Dus ook vaak als de middelen al beperkt zijn binnen het project of het wordt een beetje kort dat ze op burgerparticipatie toch de hoekjes ervanaf proberen te snijden. Het stukje monitoring en evaluatie, het leren van ervaringen, de trajecten die we allemaal hebben doorlopen gezamenlijk, dat we daar ook de kennis van uitdelen onderling. We zien ook dat dat niet goed werkt. Er is al gesproken over het participatie canvas. Dat is ook ingesteld om met elkaar te delen. Wat zijn van tevoren verwachtingen die bij een burgerparticipatie wijk liggen en wat is er daarvan uitgekomen? Dat we dat ook kunnen delen onderling met mensen die een nieuw burgerparticipatie traject moeten opstarten. Alleen zien we dat dat toch nog minimaal gebeurt en daar ook zeker een verbeterslag in moeten maken. Dan een stukje kwaliteit en betrokkenheid. We hadden dan al over representativiteit en ook het aantal mensen dat deel heeft genomen in het onderzoek van de Rekenkamer, dat het niet heel veel mensen waren. Als we kijken over het algemeen, een blik van burgerparticipatie op, dan is diversiteit belangrijker dan representativiteit. Geen onzin rapportages, maar wel zoveel mogelijk verschillende zienswijzen uit de gemeenschap horen andere geluiden. En dat we daar een heel mooi mozaïek hebben van meningen en dat we daar iets mee kunnen. Het hoeft niet altijd de meerderheid te zijn natuurlijk, de stemmen, maar vooral het andere geluid ook te kunnen horen. Dan hebben we toch ingezet op andere participatieve vormen, ook om de kwaliteit te waarborgen. We hebben buurtwandelingen gemaakt, onder andere. Een digitaal participatie platform is ingericht, de jonge adviesraad heeft een nieuw convenant getekend. Informatiestands, ansichtkaarten, noem het maar op. Zo zijn er wel zeker nieuwe manieren van participatie vormen ontwikkeld of gebruikt, ingezet, laat ik het zo zeggen en daar willen we zeker ook mee doorgaan. Ook omdat het aangepast is op de situatie waardoor de kwaliteit ten goede hoort te komen. Het stukje maatwerk wat we heel belangrijk vinden. Als we het hebben over kwaliteit van burgerparticipatie en dat is ook een vraag die ik graag bij jullie terugleg: wanneer spreken we over goede burgerparticipatie? Is dat een goed doorlopend proces met veel impact voor burgerij? Of gaat het hier over een resultaat? We zien natuurlijk wel dat ook bij goede trajecten soms negatieve geluiden zijn. Burgerparticipatie is nooit kritiekloos, omdat sommige mensen hun mening natuurlijk niet terug kunnen vinden in een eindresultaat. Maar ja, wanneer doe je het voor iedereen goed met een stukje burgerparticipatie? Het bekende not in my backyard probleem en wellicht bij jullie allemaal bekend. Iedereen wil wellicht een drempel in de straat voor verkeersoverlast tegen te gaan, maar niemand wil hem voor de deur. Dan een stukje betrokkenheid. Ik heb hier dan de data die al eerder met jullie is gedeeld bij gepakt en volgen de mogelijkheid en de bereidheid tot participeren onder de Kerkraads gemeenschap vrij goed. Ik heb hier de data staan. In Kerkrade geeft 43% van de respondenten aan dat zij de mogelijkheid hebben gehad om mee te praten en te denken over de toekomst. Dat klinkt niet als heel veel, maar het aandeel respondenten dat aangeeft de mogelijkheid te hebben is op het hoogste punt in Kerkrade sinds 2017, dus dat is zeker een stijgende lijn. Een ander onderzoek is ook 39% van de respondenten die aangeeft dat ze bereid zijn om mee te denken. Dus daar ook natuurlijk, het is niet een heel hoog getal 39%. Daarom is die wederkerigheid bij burgerparticipatie ook zeker van belang. We kunnen heel veel vragen van bewoners om mee te denken, maar bewoners moeten ook willen meedenken. En dat is natuurlijk hoe concreter, hoe beter. Het is al een paar keer gezegd, maar dat merken we ook echt wel in de praktijk. Ook in de barometer Burgerparticipatie heeft Kerkrade een 5,8 gekregen, gemiddeld klinkt het ook: de zesjescultuur haal je net, maar ligt ver boven het Nederlandse gemiddelde en het hoogste van Parkstad alsnog. Het zijn geen cijfers waar je direct meteen een trots gevoel bij krijgt wellicht, maar relatief gezien mogen we daar toch blij mee zijn en zien we ook dat er wel een stijgende lijn in zit. Dan een stukje over de beleidsuitvoering en organisatie. Een aantal zaken hiervan zijn natuurlijk al eerder benoemd. We hebben een participatie leidraad. Dit is een stappenplan met ook een beslisboom. En met die beslisboom geven we aan op wat voor manier, door aantal juiste vragen te stellen, een beleidsambtenaar bij de juiste trede kan komen op de participatieladder. Dus ook als we aangeven van: we willen zo hoog mogelijk inzetten, zo hoog mogelijk gezien de uitkomst van de beslisboom. Als je het dan hebt over, het zo hoog mogelijk, is dat je niet daaronder gaat zitten. Dus ook het meest passende niveau

zoals andere gemeentes dat hebben geformuleerd, zo doen wij dat ook. Alleen willen we niet dat als er een trede is gevonden en je komt op plek drie dat je niet op trede twee gaat inzetten en je participatieprocessen, maar dat je het dan zo hoog mogelijk ook doet. Dat betekent natuurlijk altijd dat er ruimte is voor produceren of meebeslissen. Het participatie canvas is een stukje monitoring dan die we hebben ingebouwd. Tenminste, in theorie. Het is instrumentarium wat al ligt. De lege dingen worden ingevuld door degenen die het traject doorlopen, denk hierbij aan verwachtingen, de doelgroepen, de manieren van communiceren die ze willen gaan toepassen en ook een stukje achteraf, een terugblik van hoe is hierop gereageerd, terugkoppeling, wat is hierbij komen kijken? Hier moeten we meer op in gaan zetten en ook controleren dat het daadwerkelijk wordt gebruikt. Dat we het hebben is natuurlijk geen garantie dat het ook wordt ingezet, maar het is er wel degelijk. We hebben een stukje samenwerking en kennisuitwisseling en dat is ook een cruciaal belang. Ik gaf al aan dat het delen van ervaringen wellicht achterloopt, maar van het kennisuitwisseling buiten het gemeentehuis wel degelijk gebruikt gemaakt. Zo zijn er afspraken met afdelingen buiten onze organisatie en ook partijen en stakeholders. We werken veel samen met woningcorporaties, met welzijnsorganisaties en ook is er vanuit Parkstad elke drie maanden overleg met beleidsambtenaren, burgerparticipatie om ervaringen te delen met elkaar en te spreken over de dingen waar we tegenaan lopen en de dingen die goed gaan. Dan vond ik het ook heel belangrijk om te horen hoe de rest van de ambtenarij kijkt naar het nieuwe beleid. Het is een ambtelijke peiling en ook een aantal gesprekken uitgezet. Je kunt het al zien, er zijn maar 24 mensen die erop hebben gereageerd en dit zijn de belangrijkste terugkoppelingen. Het is wel dat er een kennissessie en workshop over de beschikbare tools en participatie vorm wordt gegeven. Hier hebben we in het begin van het visiedocument wel de tijd aan gegeven om het te doen, zijn we ook overal langs geweest, maar dat is inmiddels ook al weer bijna anderhalf jaar geleden, dus wordt wel tijd dat hier ook een nieuwe impuls aan wordt gegeven. Merendeels van de ambtenarij ziet er wel een positieve verandering en de meerwaarde van burgerparticipatie en ook een positieve cultuur op de werkvloer richting burgerparticipatie. Maar meer mensen delen ook dat het niet altijd nodig is om burgerparticipatie in te zetten. Het ligt echt aan het traject en het proces. En dat is de druk om het altijd te willen doen, vaak leidt tot een soort van schijn participatie en participatie voor de Bühne, maar niet tot daadwerkelijk goede kwalitatieve processen. En dat we daarom ook graag liever kwaliteit willen over kwantiteit. Dan het kernwoord van de avond wellicht, het stukje communicatie en terugkoppeling. Ik heb het hier ook al gezet, is een essentieel onderdeel van elk burgerparticipatie traject. Ook om te weten wat deelnemers kunnen verwachten. Een stukje verwachtingsmanagement, proces, communicatie. In de leidraad kom je er ook nadrukkelijk op terug en verwijs ik naar het Clear model. Het gaat over vijf factoren die invloed hebben op burgerparticipatie. Elke letter staat voor een van de belangrijkste onderdelen hier van, dus clear [onhoorbaar 02:24:15] 'can do', dus verwijzen naar mogelijkheden van burgers om effectief deel te kunnen nemen. Dus zijn ze in staat gesteld een stukje 'like to', willen ze meedenken over een onderwerp? En 'able to', het gaat dan over de omstandigheden, dus ook digitaal toegankelijkheid bijvoorbeeld, een stukje informatievoorziening, weten ze genoeg over om erover mee te kunnen denken? Een stukje 'ask to', dus wordt er daadwerkelijk ook aan de mensen gevraagd om concreet mee te denken en wordt duidelijk gecommuniceerd, hebben ze de oproep ook ontvangen. En 'secure responder to'. Dat is een stukje terugkoppeling, al wordt aan al die vier eerdere dingen voldaan. Er wordt dus ook een stukje input gegeven en wordt hier op gereageerd door de gemeente? Reageren kan op veel manieren. Je kunt zeggen wat je ermee doet of dat je mee terugneemt of dat je er nog niet mee bezig bent of afhankelijk is van andere zaken. Maar altijd een reactie geven is wel de norm volgens het Clear model, zoals het ook in de leidraad is opgenomen. Dan de lessen die we hebben geleerd en ik kan stellen dat we met burgerparticipatie aan het begin van het proces zitten. Het lijkt misschien lang, anderhalf jaar, twee jaar, maar om een hele cultuuromslag te kunnen creëren, dan heb je veel langer nodig. Een succesvol burgerparticipatie is echt afhankelijk, ook van zoveel zaken en één negatieve ervaring weegt veel vaker zwaarder mee dan tien positieve ervaringen. Eigenlijk moeten we ervoor zorgen dat ook die ene negatieve ervaring weggaat. Maar daarom zien we wel dat het dichten van een kloof een hele opgave is en we zijn bewapend met kiezelstenen eigenlijk. Dat levert dan ook gemengde resultaten op en een evaluatie van burgerparticipatie kan op vele manieren vorm worden gegeven. Ik kan over talloze goede projecten vertellen en zoals jullie wellicht ook weten kan ik ook over projecten hebben, waar er toch steken zijn laten vallen met burgerparticipatie. Maar daarom is het niet handig om over individuele projecten te praten, want dat geeft niet weer hoe we als beleid hebben ingericht. Dan als laatste ook het stukje kwaliteit boven kwantiteit, zoals ik eerder al heb genoemd. Er gebeurt heel veel op burger en overheidsparticipatie, maar het kan ook soms worden ervaren als te veel, waardoor er participatie vermoeidheid ontstaat. Dat er weer een enquête komt of allemaal net in dezelfde periode. Dus we kunnen beter inzetten op goede trajecten die langdurig impact kunnen hebben waar geen ruimte voor is om te participeren. Dan het overal maar forceren om te participeren. Dan een aantal acties voor 2025, de aanbevelingen ook vanuit de onderzoeksgroep B&A zoals rekenkamercommissie eerder over heeft gesproken, die nemen we zeker over en we willen daar een aantal zaken aan toevoegen. Ook echt kijken naar

die procescommunicatie, een stukje monitoring, zowel intern onderling delen van ervaringen, maar ook zeker met terugkoppeling naar de raad en de interne organisatie. Dat is een ding wat eerder niet genoemd is in de vorige presentatie, maar daar ook op blijven inzetten om ook de interne organisatie echt mee te krijgen, te blijven informeren welke mogelijkheden ze hebben. Want in de leidraad zit heel veel informatie, ook die ze hebben, maar dat is ook op de hoogte zijn hiervan en vooral te blijven ondersteunen, zodat ze ook deze uniforme werkwijze die op papier voldoet aan alle eisen, dat we die ook kunnen gaan uitvoeren en dat dit nieuwe norm wordt voor Kerkrade. Tot zover. Bedankt voor de aandacht. Dank u wel voor deze uitgebreide presentatie en toelichting. Dan zou ik de vragenronde graag willen starten en begin ik voor mij aan de linkerzijde bij mevrouw Fischer.

Seat 11

Ik vind dat jullie al veel gedaan hebben in anderhalf jaar tijd.

Seat 7

Het is een hell of a job om dat voor elkaar te krijgen. Als ik dan nu hier hoor, wat er allemaal uitgelegd wordt, dan zijn er dingen bij dat ik denk: ja, dat had ik verwacht. Andere dingen misschien van: dat had ik toch iets anders gezien. Maar het allerbelangrijkste vind ik dat jullie nog leren van alles wat er om jullie heen gebeurt en op andere plekken. Dan geldt het toch weer zolang je ringvinger korter is dan je middelvinger, leer je altijd bij. Dat was de wijsheid van mijn opa en ik moet zeggen: die snijdt hout. Het klopt, kijk maar. Dus we blijven leren en ik zou zeggen succes! Over een jaar ben ik benieuwd, dan hoop ik te horen hier wat er dan klaar is en af is. Tot zover.

Seat 12

Dank u wel. De heer Otten. -Dank je wel, voorzitter.

Seat 1

Ik heb op het moment geen vragen. -De heer Hoofs.

Seat 16

Dank u wel, voorzitter. Dank, de heer Habets voor de presentatie. Een prima verhaal, vind ik. De vraag werd gesteld: wanneer is participatie goed? Volgens mij is dat als inwoners zich serieus genomen voelen en dan de inwoners die deelnemen. Dat staat wat mij betreft los van of mensen de ideeën die ze hebben, werkelijkheid zien worden als ze uitgelegd krijgen waarom iets niet kan, dan kunnen mensen ook heel tevreden zijn over participatie. Daar gaat het, denk ik, om. Terecht dat wordt aangegeven dat participatie niet altijd kan. Dat vind ik logisch. Het uitgangspunt zou natuurlijk moeten zijn dat je wel altijd doet en alleen bij uitzondering, onderbouwt, niet. Dat helpt ons ook, denk ik, als we hier ontwerpbesluit op tafel hebben liggen om bij de paragraaf burgerparticipatie niet meer in te vullen 'niet van toepassing', maar het omschrijven waarom het niet heeft plaatsgevonden, wat daar de criteria voor waren, zodat we dat ook als raad en als commissie tot ons kunnen nemen en er misschien iets van kunnen vinden. Op het moment dat burgerparticipatie natuurlijk wel heeft plaatsgevonden, dan dat zien we bij die paragraaf natuurlijk graag staan hoe dat dan verloopt en in welke fase en of er nog iets achteraan komt. Persoonlijk zou ik zeggen: dat niet van toepassing dat ze ook niet meer willen zien in die stukken. Natuurlijk hebben we ook vanavond hier gehoord dat er minder goede voorbeelden zijn. Dat weet ik zelf ook, dat hoor ik ook. Maar laten we niet vergeten dat er ook goede voorbeelden zijn in Kerkrade, ook al misschien van wat langer geleden. Waar het heel goed is opgepakt en waar mensen ook na afloop echt tevreden waren, zonder dat alles wat ze op hun wensenlijstje hadden staan, waarheid is geworden. Dank u wel. -Dank u wel.

Seat 1

Ik kijk heel even naar de linkerkant, die toelichting

Seat 8

wat nu niet van toepassing is, of daar iets over gezegd kan worden? Ik vind dit een hele waardevolle aanvulling, want ook ik vraag regelmatig: waarom is er niet sprake van burgerparticipatie? Dit is een goede aanvulling, dus dat neem ik zeker mee. Dank u wel. -Ten aanzien van het serieus genomen, uiteraard nemen we iedereen in Kerkrade serieus.

Seat 1

Voorzitter, daar wil ik nog wel even op reageren, want ik snap natuurlijk wat de wethouder hier zegt en daar mag ik ook van uitgaan dat de gemeente dat doet. Maar ik zie het ook als een grapje, want ik denk dat wethouder

Seat 8

er toch wel heel goed begrijpt wat ik bedoel. Laat ik het zo zeggen. Kijk, om daar even op in te gaan. Heel vaak denken mensen dat ze niet serieus genomen worden, omdat ze niet het resultaat krijgen wat ze zelf verwacht hebben. Dan wordt al heel snel gezegd.: Ja, burgerparticipatie, dat is, zie ik, want ik word niet serieus genomen. Maar het niet krijgen van het antwoord wat je zelf verwacht, geeft ook een desillusie. Dat wil ik daar maar mee zeggen. Maar in de regel nemen wij iedereen serieus, maar het zou zomaar kunnen zijn dat je een antwoord krijgt

Seat 16

wat niet aan jouw verwachtingen voldoet. -Ja, en volgens mij voorzitter, als je daar dan goed aan toevoegen waarom dat zo is

Seat 1

en daar nog het gesprek over voert, dan zijn we er. Daar heeft de wethouder van gezegd dat hij dat een uitstekend idee vindt.

Seat 18

Ik ga hem doorpakken. Mevrouw Laumann. -Dank u wel, voorzitter. Ik kan me alleen maar aansluiten bij wat mijn vorige collega zei. Dat serieus nemen, dan wil ik toch ook echt even benadrukken: als je goed burgerparticipatie doet, dan voelen mensen zich altijd serieus genomen. Het is niet zo dat wanneer ze niet de zin krijgen, dat ze dan zeggen: ja, nee, dat is niks. Als je het goed kunt verwoorden en het de mensen goed en concreet uitlegt, dan vind ik dat een hele goede aanvulling. Maar dat heeft mijn voorganger ook al gezegd. Met dat puntje van burgerparticipatie, ik heb het ook op mijn lijstje staan, dat we altijd iets invullen. Die toezegging wil ik echt van het college, want anders gaan we een motie indienen dat het erop komt bij elk ontwerpbesluit. Een reden waarom niet en wat ermee gebeurd is. Ik vind dat echt heel belangrijk. We zijn nu al zo lang bezig met burgerparticipatie, los van wat ik nu doet, het is prima, maar het is eeuwenoud. Het zou overbodig moeten zijn. We zitten helemaal vooraan in het proces. We zijn onderzoek het doen hoe we met burgers moeten communiceren. In godsnaam. Eigenlijk is het belachelijk, maar het is zo. Dus laten we dan ook goed verantwoording afleggen en goed benoemen waarom wel of waarom niet.

Seat 1

Tot zover, voorzitter. -Dank u wel. Ik wil even nogmaals attenderen dat dit een informatieve sessie is, dus in die hoedanigheid is de wethouder dan ook niet aanwezig, althans, alleen om informatie te verstrekken en niet om toezeggingen te kunnen doen. Maar we geven in ieder geval het advies vanuit deze informatieve sessie mee en dan hopen we dat dat van harte wordt genomen. Ik ga even kijken

Seat 20

naar de heer Charlier. -Voorzitter, ik hoor meneer Habets zeggen dat het aantal burgers dat aan burgerparticipatie doet, toeneemt. Over hoeveel burgers hebben we het dan? En dat bedoel ik echt concreet harde en absolute cijfers en niet percentages, maar hoeveel mensen zijn dat dan? En verder sluit ik me helemaal aan bij de heer Hoofs, dat het genoemde afbreukrisico wat je schetst vooral in duidelijke communicatie en het juiste verwachtingsmanagement zit. Dat is het allerbelangrijkste.

Seat 7

De cijfers zijn de mensen die mee participeren, dat is echt afhankelijk van een traject. Algemeen, als er geen traject speelt of geen vraag is voor burgerparticipatie, zijn er natuurlijk ook geen cijfers over hoeveel mensen participeren. Maar de mensen die bevraagd zijn in het standaard burger onderzoek die om de zoveel jaren gedaan wordt, daar zijn de cijfers opgenomen. Ik kan ze niet concreet zo, ik heb het onderzoek niet bij me, maar daar zit een stijgende lijn in. Daar is ook die conclusie uit getrokken uit het onderzoek die door alle inwoners van Kerkrade zijn ingevuld,

Seat 1

of in ieder geval gevraagd wordt. -Oké voorzitter,

Seat 8

dan neem ik dat mee naar de commissie. -Ik hoor hier inderdaad

Seat 1

dat de cijfers nagestuurd kunnen worden, daarvoor dank. Dat heeft u me niet horen zeggen. Ik kijk heel even verder. De heer Haas.

Seat 22

Dank u wel. Nogmaals dank voor de presentatie, meneer Habets. Vrij duidelijk. Maar we sluiten ons aan bij meneer Hoofs, wat daar gezegd is. We zouden dat ook ondersteunen als het zo gebeurt. Dank u wel.

Seat 24

Dan kijk ik even verder. De heer Struver. -Dank u, voorzitter. Ja, een hele duidelijke presentatie. Ik denk dat we kunnen stellen dat er grote stappen gezet zijn de afgelopen jaren en dat we toch een streepje voor hebben op andere Parkstad gemeentes, zoals we staan in de presentatie. Eén opmerking die ik wel had na het zien van de presentatie. Als we het hebben over communiceren en makkelijk communiceren in Jip-en-janneketaal, dat hele kleurmodel, dat vond ik dan toch wel een beetje, misschien iets te moeilijk. Misschien kunnen we daar een Nederlandse versie, of misschien nog beter een keer een plat versie van vinden. Dus dat is misschien nog een tip

Seat 8

voor de wethouder, maar dat was hem. Voorzitter, dank u wel.

Seat 1

Mag ik daar even op inhaken? -Dat mag u. Dat is nu precies wat ik bedoel. Wat is het verwachtingspatroon? Wij dachten het goed te doen, maar uw verwachtingspatroon is geheel anders. En als we daar van tevoren niet over communiceren, dan krijg je dit soort dingen.

Seat 24

Ja, keep it simple, zeggen ze altijd. -Is er wel echt dualisme trouwens, hè?

Seat 1

Ik kijk heel even.

Seat 34

Mevrouw Snijders. -Ik wil dan toch nog even iets zeggen. Bedankt voor de toelichting. Ik vond het op zich heel goed. Op zich moest ik zeggen dat ik het leermodel wel begrijp, want het is meestal zo en kort gezegd, dat dat wat toegezegd wordt door de mensen wat ze zouden kunnen doen, dat wordt vaak in de regel niet gehaald. Dat is wat het clear model zegt, alleen in stappen. Wel had ik nog zelf een opmerking of vraag. Ik heb wat dingen opgeschreven. Dan hebben we het ook gehad, jullie hebben gezegd: een andere wijze van participatie. Jullie hadden op een gegeven moment ook over ansichtkaarten. Ik kan me nog herinneren, een keer zijn er kaarten verstuurd naar mensen, ik weet niet meer waar het over ging. Heel veel mensen vroegen aan mij: wanneer horen we daar nu wat van? En dat was bijna onmogelijk, want iedereen had dat wel in de bus, maar ze konden dat opsturen. Maar de vraag was: waar kunnen we die informatie ophalen? En dat was volgens mij voor heel veel mensen niet duidelijk. Zeker niet voor mensen die dan inderdaad lees en digitale problemen hebben. Dus daar zou inderdaad wat meer opgelet moeten worden. Dus niet zozeer hoe gaan we communiceren, hoe gaan we die mensen met dat participeren betrekken? Maar ook hoe zorgen we dat die mensen dat teruggekoppeld krijgen en dat al op voorhand en niet achteraf? Ik denk dat ik het heel erg eens ben met de kwestie van less is more. Je kunt beter kwalitatief een goed onderzoek doen en goed participeren dan dat je voor alles wil participeren en uiteindelijk maar half werk levert. Dus inderdaad geen terugkoppeling, dus dat is eigenlijk mijn [onhoorbaar 02:38:42]. Dank u wel.

Seat 7

Dank u wel. Ik kijk even naar de linkerzijde. Ik heb nog een terugkoppeling over het stukje van de ansichtkaarten. Dat was in het kader van de omgevingsvisie. Daar stond ook onder andere QR-code op en een telefoonnummer. Ook voor mensen die zijn geholpen met eventueel mondeling de enquêtes in te vullen, die daarbij betrokken waren. Mensen die die enquête hadden ingevuld, die hebben altijd een terugkoppeling gekregen en konden ook in die enquête een e-mailadres achterlaten als ze meer wilden weten in het proces Communicatie. Ook vanuit daaruit is nog een werkgroep ontstaan in het laatste traject. Tot zover.

Seat 1

Dank u wel. Dan constateer ik dat wij de ronde hier hebben gemaakt en ook hier zouden nog optionele schriftelijke vragen ingediend kunnen worden. Maar nogmaals, de toelichting dat dit niet ter besluitvorming voorliggen in de commissie cycli of de raad. Dan dank ik nogmaals de heer Habets voor de uitvoerige presentatie en wethouder Roland voor de toelichting en de beantwoording. Dan constateer ik dat dat ook de drie agendapunten voor deze avond waren waar burgerparticipatie centraal stond. Ik zou graag iedereen

willen bedanken voor hun inbreng en betrokkenheid hierin. Bij deze zou ik de informatiebijeenkomst willen sluiten en iedereen een fijne avond wensen. Dank u wel!